

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon johdosta määrättävän veron käyttöönottamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman 5. liitteen - kansainvälisen veronkierro- ja aggressiivisen verosuunnittelun vastaiset toimet kohdan 1 mukaan selvitetään, onko mahdollista ottaa käyttöön veromallia, joka estää ulkomailta asuvien Suomessa verovelvollisina olleiden myynteihin, lahjoihin ja perintöihin liittyvien verojen välttämisen.

Tuloverolakiin ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset omaisuuden arvonnousutulosta sekä omaisuuden arvonnousutulon laskemisesta laskennallisena luovutusvoittona. Omaisuuden arvonnousutulon verovelvollisia olisivat ne luonnolliset henkilöt, joiden verovelvollisuusasema muuttuisi yleisesti verovelvollisesta rajoitetusti verovelvolliseksi tai joiden verosopimuksen mukaisesti asuinvaltioksi tulisi muu valtio kuin Suomi. Omaisuuden arvonnousutulo luettaisiin Suomesta pois muuttoa edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi tai verovelvollisen vaatimuksesta sen verovuoden tuloksi, jona omaisuutta luovutetaan vastikkeellisesti tai lahjana, ei kuitenkaan, jos luovutus tapahtuu myöhemmin kuin kahdeksantena verovuotena muuttovuoden jälkeen.

Omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavaa veroa sovellettaisiin luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat ennen Suomesta pois muuttoa olleet yleisesti verovelvollinen Suomessa ja joiden verosopimuksen mukainen asuinvaltio olisi ollut Suomi vähintään neljän vuoden ajan Suomesta pois muuttoa edeltäneiden 10 vuoden aikana.

Sääntelyn piiriin kuuluisi lähtökohtaisesti irtain omaisuus. Näitä olisivat osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet, sijoitusrahasto-osuudet ja niihin rinnastettavat yhteissijoitusyritysten osuudet, joukkovelkakirjat sekä muut velkasitoumukset, optiot, termiinit, muut johdannaisopimukset sekä muut kuin edellä mainitut arvopaperit, kapitalisaatiosopimukset, säästöhenkivakuutukset, eläkevakuutusta koskevat sopimukset sekä virtuaalivaluutat.

Sääntelyä ei kuitenkaan sovellettaisi, jos omaisuuden arvonnousutulon alaisen omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi vähemmän kuin 500.000 euroa sekä mainitun omaisuuden laskennallisen luovutusvoiton määrä olisi vähemmän kuin 100.000 euroa. Omaisuuden arvonnousun laskennallinen luovutusvoitto määritettäisiin vähentämällä arvonnousun alaisen omaisuuden Suomesta pois muuttoa edeltävästä käyvästä arvosta omaisuuden hankintameno. Laskennallinen luovutusvoitto laskettaisiin soveltaen soveltuvien osien luovutusvoittoa koskevia yleisiä periaatteita. Vero määrättäisiin laskennallisen luovutusvoiton 100.000 euroa ylittävältä osin. Omaisuuden arvonnousun perusteella verotettava tulo olisi pääomatuloa ja siihen sovellettaisiin pääomatulon verokantaa.

Ilmoitusvelvollisuus määräytyisi verotusmenettelystä annetussa laissa säädetyn yleisen ilmoitusvelvollisuuden mukaisesti. Ilmoitusvelvollisia olisivat ne henkilöt, joiden arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu määrä on vähintään 500.000 euroa ja joiden mainittujen

omaisuuserien yhteenlaskettu laskennallinen luovutusvoitto on vähintään 100.000 euroa. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti voisi kuitenkin johtaa arvonnousutulon lukemiseen sen vuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee, mikäli verovelvollinen ei kehotuksesta korjaa laiminlyöntiä.

Verotusmenettelystä annettuun lakiin otettaisiin säännökset Verohallinnon oikeudesta vaatia vakuus verovelvollisen vaatiessa tuloksi lukemisen lykkäämisestä silloin, kun verovelvollinen muuttaa muuhun valtioon kuin eräiden verosaatavien perintää koskevien sopimusten piiriin kuuluvaan EU- tai ETA-valtioon. Lisäksi ehdotetaan, että arvonnousutuloon kohdistuvan ulkomaan veron hyvityksen osalta verotukseen saisi hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta syntynyttä arvonnousutuloa ulkomaan veron hyvitys koskee.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2023 alusta ja niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	6
1 Asian tausta ja valmistelu	6
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1 Yleistä	6
2.2 Yhteisöjen maastapoistumisvero.....	7
2.2.1 Yleistä	7
2.2.2 Veronmaksun lykkäämistilanteet ja vakuuden asettaminen.....	8
2.2.3 Maksunlykkäyksen keskeytyminen	8
2.2.4 Ilmoittamisvelvollisuus	9
2.3 Osakevaihtoon liittyvä maastapoistumisverotus	9
2.4 Verosopimukset	10
2.5 Kansainvälinen tietojenvaihto ja rajat ylittävä verovelkojen perintä	12
2.5.1 Yleistä	12
2.5.2 Automaattinen tietojenvaihto	12
2.5.3 Pyynnöstä tapahtuva tietojenvaihto.....	13
2.5.4 Verojen perintä rajat ylittävissä tilanteissa.....	13
2.6 EU-oikeus ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö	14
2.6.1 Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen sisältyvät perusvapaudet.....	14
2.6.2 Sijoittautumisvapaus	14
2.6.3 Työntekijöiden vapaa liikkuvuus	15
2.6.4 Pääomien vapaa liikkuvuus.....	15
2.6.5 EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö.....	15
2.6.5.1 Luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa koskevat EU-tuomioistuimen ratkaisut	15
2.6.5.2 Yhteisöihin sovellettavaa omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa koskevat EU-tuomioistuimen ratkaisut	17
3 Tavoitteet	18
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	19
4.1 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan veron soveltamisala.....	19
4.1.1 Yleistä	19
4.1.2 Arvonnousutuloverovelvolliset luonnolliset henkilöt	20
4.1.3 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella veronalaiset omaisuserät	21
4.1.4 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron laskeminen laskennallisen luovutusvoiton avulla	22
4.1.4.1 Yleistä	22
4.1.4.2 Laskennallisten tappioiden huomioiminen.....	22
4.1.4.3 Arvonnousutulon oikaiseminen	23
4.1.5 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa koskeva ilmoitusvelvollisuus	23
4.1.6 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron maksuunpano.....	24
4.1.6.1 Yleistä	24
4.1.6.2 Vakuuden asettaminen luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousun verotusta lykättäessä	24

4.1.6.3 Korkoseuraamukset.....	25
4.1.7 Suhde verosopimukseen ja ulkomaisen veron hyvittäminen.....	25
4.1.7.1 Yleistä	25
4.1.7.2 Uuden asuinvaltion kanssa tehtyyn verosopimukseen sisältyy arvonnousutulon verottamisen salliva säännös	25
4.1.7.3 Uuden asuinvaltion kanssa tehtyyn verosopimukseen ei sisälly arvonnousutulon verottamisen sallivaa säännöstä	26
4.1.7.4 Ulkomaisen veron hyvittäminen omaisuuden arvonnousutulon osalta	27
4.1.8 Ulkomailla arvonnousuverotuksen kohteena olleen omaisuuden luovutusvoiton laskenta luovutuksen tapahtuessa Suomessa.....	27
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	28
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	28
4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin	32
4.2.3 Vaikutukset verovelvollisiin.	33
4.2.4 Vaikutukset elinkeinoelämään	33
5 Muut toteuttamismahdollisuudet	33
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	33
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	33
5.2.1 Ruotsi	33
5.2.1.1 Nykytilanne	33
5.2.1.2 Maastamuuttoveroa koskeva selvitys.....	34
5.2.1.3 Ilmoitus toukokuussa 2022	35
5.2.2 Tanska	36
5.2.3 Norja.....	37
5.2.4 Alankomaat	38
5.2.5 Itävalta.....	39
5.2.6 Saksa	40
5.2.7 Puola.....	41
5.2.8 Ranska.....	42
5.2.9 Espanja	43
5.2.10 Kanada	44
5.2.11 Yhdysvallat	44
5.2.12 Australia.....	45
5.2.13 Yhdistynyt kuningaskunta.....	45
5.2.14 Irlanti	45
6 Lausuntopalaute.....	46
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	46
7.1 Tuloverolaki	46
7.2 Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta	50
7.3 Laki verotusmenettelystä	50
8 Voimaantulo	51
LAKIEHDOTUKSET	52
1. Laki tuloverolain muuttamisesta	52
2. Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain muuttamisesta.....	55

3. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....56

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman liitteessä 5 listataan kansainvälisen veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun vastaisia toimia. Liitteen kohdan 1 mukaan selvitetään, onko mahdollista ottaa käyttöön veromallia, joka estää ulkomailla asuvien Suomessa verovelvollisina olleiden myynteihin, lahjoihin ja perintöihin liittyvien verojen välttämisen. Kirjauksen johdosta valtiovarainministeriössä on laadittu selvitys luonnollisten henkilöiden maastamuuttoverosta (valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:9).¹

Syksyllä 2021 hallituksen talousarvioneuvotteluiden pöytäkirjaan merkittiin, että turvataan Suomen veropohjaa laajentamalla nykyisin yhteisöihin soveltuva arvonnousuvero myös henkilöihin vuoden 2023 alusta alkaen. Arvonnousuverolla laajennetaan Suomen verotusoikeutta Suomessa asuessa kertyneisiin myyntivoittoihin myös tilanteisiin, joissa omaisuus luovutetaan ulkomailla asuessa. Muutoksen verotuottovaikutukseksi arvioidaan 25 milj. euroa.

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros xx.xx.-xx.xx.2022. Lausuntoa pyydettiin esityksen kannalta keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, elinkeinoelämän etujärjestöiltä ja muilta sidosryhmiltä, yhteensä xx taholta. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa [valtioneuvosto.fi/hankeet/tunnusella VM188:00/2021](https://valtioneuvosto.fi/hankeet/tunnusella/VM188:00/2021).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä

Tuloverolain (1535/1992; TVL) 9 §:ssä säädetään yleisestä ja rajoitetusta verovelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan verovuonna Suomessa asunut luonnollinen henkilö on verovelvollinen täältä ja muualta saamistaan tuloista (*yleinen verovelvollisuus*). Suomessa asuva on siten Suomessa verovelvollinen maailmanlaajuisista tuloistaan. TVL:n 11 §:n 1 momentin mukaan henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti tai jos hän jatkuvasti oleskelee täällä yli kuuden kuukauden ajan, jolloin tilapäinen pois-saolo ei estä pitämästä oleskelua jatkuvana. Suomen kansalaista pidetään kuitenkin Suomessa asuvana, vaikka hän ei jatkuvasti oleskelekaan täällä yli kuuden kuukauden aikaa, kunnes kolme vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hän on lähtenyt maasta, jollei hän näytä, että hänellä ei ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen. Jollei muuta näytetä, Suomen kansalaisen ei katsota mainitun ajan jälkeen asuvan Suomessa.

TVL:n 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan luonnollinen henkilö, joka verovuonna ei ole asunut Suomessa on velvollinen suorittamaan veroa täältä saamastaan tulosta (*rajoitettu verovelvollisuus*).

---

¹ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162030>.

2.2 Yhteisöjen maastapoistumisvero

2.2.1 Yleistä

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, EVL) 51 e §:ssä säädetään yhteisöjen maastamuuttoverotuksesta. Säännös on tullut voimaan 1.1.2020. Yhteisöjen maastamuuttoverotusta koskevat säännökset soveltuvat, jos:

- yhteisö siirtää varoja toisessa valtiossa olevaan kiinteään toimipaikkaansa ja Suomella ei enää siirron johdosta ole verotusoikeutta kyseisiin varoihin;

- ulkomainen yhteisö siirtää Suomessa olevasta kiinteästä toimipaikasta varoja toisessa valtiossa olevaan päätoimipaikkaansa tai toisessa valtiossa olevaan kiinteään toimipaikkaansa siten, että Suomella ei enää siirron johdosta ole verotusoikeutta kyseisiin varoihin;

- yhteisön verotuksellinen kotipaikka siirtyy Suomen lainsäädännön tai verosopimuksen mukaan toiseen valtioon, lukuun ottamatta varoja, jotka edelleen tosiasiallisesti liittyvät Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan;

- ulkomaisen yhteisön Suomessa olevan kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta siirretään toiseen valtioon eikä Suomella enää siirron johdosta ole oikeutta verottaa siirrettyjä varoja.

EVL:n 51 e §:n 2 momentin mukaan yhteisöjen maastamuuttoverotusta koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta seuraavissa tilapäisten siirtojen tilanteissa:

- varojen siirto liittyy arvopapereiden rahoitukseen,

- varat on asetettu vakuudeksi tai

- varojen siirto tapahtuu vakavaraisuusvaatimuksien täyttämiseksi taikka likviditeetin hallinnan vuoksi.

Edellytyksenä poikkeuksen soveltumiselle on, että varojen on tarkoitus palautua Suomeen 12 kuukauden kuluessa.

TVL:n 30 b §:n mukaan maastapoistumisverotusta koskevat säännöt soveltuvat myös tällaisiin yhteisöihin, jotka harjoittavat toimintaa, jota verotetaan TVL:n mukaan. Varojen maastapoistumisarvon lukemiseen yhteisön tuloon sovelletaan, mitä EVL:n 51 e §:ssä säädetään maastapoistumisverotuksesta. Maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 3 §:n 5 momentin mukaan maastapoistumisverotusta koskevat säännöt soveltuvat myös yhteisöihin, jotka harjoittavat maataloutta.

EVL:n 51 e §:n 3 momentin mukaan maastapoistumisverotus merkitsee sitä, että varojen arvonnousuarvo vähennettynä varojen verotuksessa poistamattomalla hankintamenolla luetaan veronalaiseksi tuloksi. Maastapoistumisarvolla tarkoitetaan sitä määrää, jolla varat voidaan vaihtaa tai keskinäiset velvoitteet täyttää suorassa liiketoimessa sellaisten liiketoimeen halukkaiden ostajien ja myyjien välillä, jotka eivät ole etuyhteydessä toisiinsa. EU:n veronkierronvastaisessa direktiivissä ei määritellä varojen käsitettä. Varojen käsite voi siten riippua jäsenvaltion kansallisesta lainsäädännöstä. Varaukset luetaan veronalaiseksi tuloksi siltä osin kuin ne eivät jää tosiasiasa liittymään Suomeen muodostuvaan kiinteään toimipaikkaan tai ne lakkaavat tosiasiasa liittymästä Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan.

EVL:n 51 f §:ssä määritellään se arvo, joka Suomessa otetaan varojen alkuarvoksi silloin, kun varoja siirretään toisesta EU-valtiosta Suomeen EVL:n 51 e §:n tarkoittamissa maastapoistumistilanteita vastaavissa tilanteissa. Siirrettäessä varoja, verotuksellinen kotipaikka tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta Suomeen, siirtyneiden varojen hankintamenoksi katsotaan lähtöjäsenvaltiossa vahvistettu 51 e §:ssä tarkoitettu maastapoistumisarvo, jos siirtävässä jäsenvaltiossa varat on arvostettu mainitun momentin mukaiseen arvoon. Tämä koskee esimerkiksi tilanteita, joissa toisesta EU-valtiosta olevasta yhteisöstä tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen Suomeen siirtyneen johtopaikan perusteella.

Jos aiemmin muussa kuin EU-valtiossa asuneesta ulkomaisesta yhteisöstä tulee Suomessa sijaitsevan tosiasiallisen johtopaikan perusteella yleisesti verovelvollinen, siirtyvien varojen hankintamenoksi katsotaan niiden hankintamenon poistamatta oleva osa siinä valtiossa, josta varat katsotaan siirretyt. Jos siinä valtiossa, josta varat katsotaan siirretyksi, on luettu veronalaiseksi tuloksi EVL:n arvonnousuarvoa vastaava arvo, siirtyneiden varojen hankintamenoksi katsotaan tämä arvo. Näitä sääntöjä ei kuitenkaan sovelleta varoihin, jotka kuuluvat ulkomaisen yhteisön Suomessa ennen yleisen verovelvollisuuden alkua sijainneeseen kiinteään toimipaikkaan.

2.2.2 Veronmaksun lykkäämistilanteet ja vakuuden asettaminen

Verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995, VML) 50 a §:ssä säädetään maastapoistumisverotuksen maksunlykkäyksestä. Lykkäämismahdollisuus koskee tilanteita, joissa varoja, verotuksellinen kotipaikka tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta siirretään toiseen EU-valtioon tai sellaiseen ETA-valtioon, jonka kanssa on solmittu keskinäistä avunantoa verosääntöjen perinnässä koskeva sopimus, joka vastaa EU:n perintädirektiivin (2010/24/EU) mukaista keskinäistä virka-apua. Verovelvollisella on kuitenkin oikeus maksaa veronalaiseksi tuloksi lukemisesta johtuvan veron määrä neljän vuoden aikana suoritettavilla maksuerillä. Verovelvollisen on vaadittava maksunlykkäystä ennen verovuoden verotuksen päättymistä.

Verohallinto voi vaatia veron maksamisen turvaamiseksi vakuutta, jos on osoitettavissa oleva ja tosiasiallinen riski verojen jäämisestä perimättä. Vaatimus vakuuden asettamisesta edellyttää etukäteistä tapauskohtaista arviointia riskistä veron maksamatta jäämisestä. EU-tuomioistuin on ratkaisussa C-371/10 National Grid Indus todennut, että riski veron kantamatta jäämisestä kasvaa ajan kuluessa, minkä johdosta jäsenvaltio voi ottaa sen huomioon verovelkojen lykkätyyn maksamiseen sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössään pankkitakauksen antamisen kaltaisilla toimenpiteillä. EU-tuomioistuin on ratkaisussa C-164/12, DMC Beteiligungsgesellschaft, todennut, että takauksilla on sinänsä rajoittava vaikutus, minkä vuoksi niitä ei lähtökohdaisesti voida asettaa arvioimatta etukäteen riskiä veron kantamatta jättämisestä.

2.2.3 Maksunlykkäyksen keskeytyminen

VML:n 50 a §:n 4 momentissa säädetään maksunlykkäyksen keskeytymisestä. Maksunlykkäys keskeytyy viipymättä ja verosta tulee perittävässä oleva, jos joku seuraavista tapahtuu:

- toiseen valtioon siirretyt varat tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta luovutetaan;
- toiseen valtioon siirretyt varat, verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta siirretään muuhun kuin EU-valtioon;
- verovelvollinen tekee konkurssin tai se asetetaan selvitystilaan;

- verovelvollinen laiminlyö maksueriä koskevien velvoitteidensa noudattamisen eikä korjaa tilannetta 12 kuukauden kuluessa tai, jos verovelvollinen laiminlyö velvoitteiden noudattamisen toisena vuonna peräkkäin, 6 kuukauden kuluessa.

Maksunlykkäys ei kuitenkaan keskeydy, mikäli toiseen valtioon siirretyt varat, verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta siirretään ETA-valtioon, jonka kanssa on solmittu keskinäistä avunantoa verosaatavien perinnässä koskeva sopimus, joka vastaa EU:n perintädirektiivissä (2010/24/EU) säädettyä keskinäistä virka-apua. Tällaisia valtioita ovat Norja ja Islanti. Edellä lueteltujen keskeytymistilanteiden lisäksi verovelvollinen voi halutessaan keskeyttää maksunlykkäyksen, jolloin Verohallinto määrää vielä maksamatta olevat maksuerät kannettaviksi.

2.2.4 Ilmoittamisvelvollisuus

VML:n 7 §:ssä säädetään velvollisuudesta antaa veroilmoitus tai muu ilmoitus. Pykälän 1 momentin mukaan verovelvollisen on verotusta varten ilmoitettava Verohallinnolle veronalaiset tulonsa, niistä tehtävät vähennykset, tiedot varoistaan ja veloistaan sekä muut verotukseen vaikuttavat tiedot. Maastapoistumisverotuksen osalta verovelvollisen on tarpeen toimittaa tarvittavat tiedot paitsi verotuksen toimittamista varten myös veronmaksun lykkäämistä varten. EU:n veronkierronvastaisen direktiivin johdannossa todetaan, että jäsenvaltiot voivat pyytää verovelvollisia sisällyttämään lykkäämistä varten tarvittavat tiedot veroilmoitukseen. Asiassa C-292/16 A Oy EU-tuomioistuin totesi samoin, että jäsenvaltio voi vaatia yhtiöltä suoritettavan veron maksuunpanon edellyttämiä tietoja.

Yhteisöjen maastapoistumisverotusta koskee korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2018:59. Ratkaisussa korkein hallinto-oikeus katsoi EU-tuomioistuimen ratkaisun C-292/16 mukaisesti, että sijoittautumisvapautta koskeva SEUT 49 artikla oli esteenä sille, että maastapoistumisvero määrättäisiin maksettavaksi välittömästi, kun ulkomailla sijaitsevien kiinteiden toimipaikkojen varojen käyvät arvot luettiin veronalaisiin tuloihin. Ratkaisussa KHO 25.4.2018 T 1966 korkein hallinto-oikeus katsoi, että sijoittautumisvapauden nojalla EVL:n 51 e §:ää oli sovellettava myös silloin, kun kiinteä toimipaikka sijaitsi EU:n ulkopuolella.

Yhteisöjen maastapoistumisverotusta koskee myös Helsingin hallinto-oikeuden päätös 6.6.2013 T 13/0910/4. Ratkaisussa, johon korkein hallinto-oikeus ei antanut valituslupaa, katsottiin, että EVL:n 51 e §:n säännös oli sijoittautumisoikeuden vastainen. Hallinto-oikeus viittasi päätöksessä EU-tuomioistuimen asioissa C-371/10 ja C-38/10 antamiin tuomioihin.

2.3 Osakevaihtoon liittyvä maastapoistumisverotus

EVL:n 52 f §:ssä säädetään osakevaihtoon liittyvästä maastapoistumisverotuksesta. EVL:n 52 f §:n 3 ja 4 momentissa säädetään maastapoistumisverotuksesta tilanteessa, jossa osakevaihdossa osakkeita vastikkeeksi saanut luonnollinen henkilö siirtyy toisessa valtiossa asuvaksi. Pykälän 3 momentin mukaan, jos osakevaihdossa osakkeita saanut luonnollinen henkilö Suomen lainsäädännön tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan siirtyy asuvaksi muussa valtiossa kuin ETA-alueeseen kuuluvassa valtiossa ennen kuin viisi vuotta on kulunut sen verovuoden päättymisestä, jonka aikana osakevaihto on tapahtunut, määrä, joka olisi ollut veronalaista tuloa, jos siihen ei olisi sovellettu 2 momenttia, luetaan sen verovuoden tuloksi, jona henkilö siirtyy muualla kuin ETA-alueella sijaitsevassa valtiossa asuvaksi. Sama koskee tilannetta, jossa luonnollinen henkilö on osakevaihdon jälkeen siirtynyt toisessa ETA-alueeseen kuuluvassa valtiossa asuvaksi ja henkilö tuon valtion kansallisen lainsäädännön tai valtion solmiman kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan siirtyy

asuvaksi muussa valtiossa kuin ETA-alueeseen kuuluvassa valtiossa ennen kuin viisi vuotta on kulunut sen verovuoden päättymisestä, jonka aikana osakevaihto on tapahtunut.

EVL:n 52 f §:n 4 momentin mukaan, jos luonnollinen henkilö luovuttaa osakevaihdossa saamiinsa osakkeita asuessaan toisessa ETA-alueeseen kuuluvassa valtiossa ja luovuttaminen tapahtuu ennen kuin viisi vuotta on kulunut sen verovuoden päättymisestä, jonka aikana osakevaihto on tapahtunut, näitä luovutettuja osakkeita vastaava määrä, joka olisi ollut veronalaista tuloa, jos osakevaihtoon ei olisi sovellettu 2 momenttia, luetaan sen verovuoden tuloksi, jona vastikeosakkeiden luovutus tapahtui.

TVL:n 46 §:n 9 momenttiin sisältyy myös säännös osakevaihtoon liittyvästä maastapoistumisverotuksesta. Momentin mukaan, jos luovutetut osakkeet on saatu EVL:n 52 f §:n 1 momentissa tarkoitettussa osakevaihdossa, osakkeiden omistusaika lasketaan osakevaihtoa edeltävästä saannosta. Tällöin luovutushinnasta vähintään vähennettävää määrää laskettaessa otetaan huomioon myös se aika, jonka henkilö on osakevaihdon jälkeen omistanut vaihdossa vastikkeeksi saamansa osakkeet siihen hetkeen saakka, kun henkilö siirtyy muualla kuin ETA-alueella sijaitsevassa valtiossa asuvaksi tai luovuttaa ETA-alueella sijaitsevassa valtiossa asuessaan osakevaihdossa vastikkeeksi saamansa osakkeet.

2.4 Verosopimukset

Verosopimukset ovat kahden valtion välisiä sopimuksia, joiden tavoitteena on sopia kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta siten, että samalla ei luoda tilaisuuksia verottamatta jäämiseen tai alennettuun verotukseen veron kiertämisen tai välttämisen keinoin. Toiselle sopimusvaltiolle myönnetään oikeus verottaa eri tuloja, kun taas toisen sopimusvaltion on vastaavasti luovuttava käyttämästä verolainsäädäntöönsä perustuvaa verottamisoikeuttaan tai poistettava kaksinkertaisen verotus sopimuksen määräysten mukaisesti. Suomen tekemät verosopimukset rakentuvat pääsääntöisesti OECD:n laatimalle malliverosopimukselle.

OECD:n malliverosopimuksen 13 artiklassa säädetään luovutusvoittojen verotuksesta. Artiklan 5 kohdan mukaan muun kuin kiinteän omaisuuden, kiinteän toimipaikan tai sen liikeomaisuuteen kuuluvan irtaimen omaisuuden, laivan tai ilma-aluksen tai sellaisten osakkeiden luovutuksesta, joiden arvosta enemmän kuin 50 prosenttia suoraan tai välillisesti kertyy toisessa sopimusvaltiossa olevasta kiinteistä omaisuudesta, verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa luovuttaja asuu.

Arvonnousu- tai maastamuuttoveroa ei ole nimenomaisesti käsitelty OECD:n mallisopimuksessa tai sen kommentaarissa. YK:n malliverosopimuksen kommentaarissa artiklan 1 osalta kappaleessa Kaksoisasuminen ja asuinpaikan vaihdos, kohdassa 61 todetaan seuraavasti:

61. Maat ovat myös käsitelleet näitä tilanteita myös niin kutsuttujen maastapoistumisverosäännösten (departure tax, exit charge), joiden asuinpaikan muuttumisen katsotaan käynnistävän tietynlaisten tulojen, kuten luovutusvoittojen ja eläkkeiden, realisoitumisen. Siltä osin kuin verovelvollisuus syntyy silloin, kun henkilö edelleen asuu veroa soveltavassa valtiossa eikä vero ulotu asumisen päättymisen jälkeen kertyviin tuloihin, malliverosopimus ja erityisesti sen 13 ja 18 artikla eivät estä tällaisen verotusmuodon soveltamista. Siten verosopimukset eivät estä soveltamasta sellaisia kotimaisia verosääntöjä, joiden mukaan henkilölle katsotaan realisoituneen eläketuloa tai henkilön katsotaan luovuttaneen omaisuutta luovutusvoittoverotuksen tarkoittamalla tavalla varten välittömästi ennen asumisen lopettamista.

Arvonnousu- tai maastamuuttoveron valtioiden järjestelmät poikkeavat toisistaan, joten myös erilaiset tulkinnat verosopimusten osalta ovat kansainvälisesti tarkastellen mahdollisia. Suomen kansallisessa verolainsäädännössä ei ole ollut yleistä luonnollisten henkilöiden arvonnousu- tai maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyä, joten Suomen aloitteesta verosopimuksiin ei ole otettu määräyksiä, joissa nimenomaisesti käsiteltäisiin arvonnousu- tai maastapoistumisveroa. Täten asiaa koskevat verosopimus oikeudelliset näkökohdat eivät ole tulleet Suomessa aiemmin lainkaan arvioitaviksi.

Kuitenkin toisen sopimusvaltion aloitteesta on joihinkin Suomen tekemiin verosopimuksiin luovutusvoittojen verotusta koskevaan 13 tai 14 artiklaan otettu erityinen luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskeva säännös. Koska verosopimuksen säännökset ovat vastavuoroisia, sopimuskumppanin vaatimuksesta sisällytettyä määräystä voidaan soveltaa myös silloin, kun kyse on Suomessa omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavasta verosta.

Edellä kuvattu säännös sisältyy 6 verosopimukseen. Nämä verosopimukset on tehty seuraavien maiden kanssa: Alankomaat, Etelä-Korea, Iso-Britannia, Kanada ja Saksa sekä Pohjoismaat. Esimerkiksi Pohjoismaiden verosopimuksen (muutos 127/2008) 13 artiklan 7 kappaleessa ja sitä koskevassa pöytäkirjamääräyksessä todetaan seuraavasti:

*”7. Voitosta, jonka sopimusvaltiossa asunut ja toisessa sopimusvaltiossa asuvaksi tullut luonnollinen henkilö saa yhtiön tai henkilöyhteenliittymän osakkeen tai muun osuuden tai oikeuden luovutuksesta, voidaan 6 kappaleen määräysten estämättä verottaa ensiksi mainitussa sopimusvaltiossa, jos osakkeen, osuuden tai oikeuden luovutus tapahtuu jonakin ajankohtana niiden kymmenen vuoden aikana, jotka välittömästi seuraavat sitä vuotta, jona henkilö lakkasi asu-
masta ensiksi mainitussa valtiossa. Ensiksi mainittu valtio voi kuitenkin verottaa vain siitä arvonlisäyksestä, joka on syntynyt ennen kuin tästä luonnollisesta henkilöstä tuli toisessa sopimusvaltiossa asuva. Yhtiön tai henkilöyhteenliittymän oikeudella tarkoitetaan tätä kappaletta sovellettaessa oikeutta tai muuta varallisuuserää, jota ensiksi mainitun valtion lainsäädännön mukaan käsitellään verotuksessa samalla tavalla kuin yhtiön tai yhteenliittymän osuuden luovuttamisesta syntyvää voittoa. ...Sopimuksen 13 artiklan 6 ja 7 kappaleen määräykset eivät vaikuta sopimusvaltion oikeuteen oman lainsäädäntönsä perusteella verottaa realisoituneesta myyntivoitosta, jonka tästä valtiosta muuttavan henkilön katsotaan saaneen maastamuuton yhteydessä.”*

Pohjoismaiden verosopimuksen 13 artiklan 7 kappale antaa verotusoikeuden entiselle asuinvaltiolle eli sallii rajoitetusti verovelvollisen verottamisen. Verotusoikeutta on kuitenkin rajoitettu siihen arvonlisäykseen, joka on kertynyt ennen muuttoa. Lisäksi sopimuksen pöytäkirja vahvistaa sen, että sopimuksen määräykset eivät rajoita valtion oikeutta lainsäädäntönsä perusteella verottaa myyntivoitosta, jonka muuttavan henkilön katsotaan saavan maastamuuton yhteydessä. Koska TVL:n 10 §:ään ei sisälly nimenomaista säännöstä luovutusvoiton verottamisesta, Suomella on kuitenkin Pohjoismaiden sopimuksen mukaista verotusoikeus vain, jos ulkomaille muuttanut on edelleen Suomessa yleisesti verovelvollinen.

Suomella ei yleensä TVL:n 11 §:n nojalla ole verotusoikeutta malliverosopimuksen 13 artiklan tarkoittamaan omaisuuden luovutusvoittoon, jos luonnollisesta henkilöstä on tullut verosopimuksen mukaisesti toisessa valtiossa asuva. Tällöin mainitussa lainkohdassa tarkoitettujen olennaisten siteiden olemassaololla ei ole merkitystä Suomen verotusoikeuden kannalta.

Tästä kuitenkin poikkeuksen tekevät valtiot, joiden kanssa tehtyyn verosopimuksen sisältyy niin sanottu ympäty kolmen vuoden sääntö. Sen mukaan Suomi saa verottaa yleisesti verovelvollisia kansalaisiaan, vaikka heidät verosopimusta sovellettaessa katsottaisiinkin toisessa sopimus-

valtiossa verosopimuksen tarkoittamalla tavalla asuviksi. Ympätty kolmen vuoden sääntö sisältyy seuraavien valtioiden kanssa tehtyihin verosopimuksiin: Arabiemiraatit, Argentiina, Barbados, Brasilia, Etelä-Afrikka, Filippiinit, Italia, Jugoslavia, Korea, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Meksiko, Pakistan, Romania, Sambia, Slovakia, Sri Lanka, Thaimaa, Tsekki, Ukraina, Uusi-Seelanti, Uzbekistan, Venäjä ja Viro.

Arvonnousutulon verottamista koskevissa tilanteissa verotuksen perusteena on yleensä muutos henkilön verostatuksessa, eli henkilön verostatus muuttuisi yleisesti verovelvollisesta rajoitettuihin verovelvolliseksi tai verosopimuksen mukaiseksi asuinvaltioksi tulisi muu kuin Suomi. Ympätty kolmen vuoden sääntö soveltuisi vain viimeksi mainituissa tilanteissa, mikäli henkilö olisi Suomen kansalainen.

2.5 Kansainvälinen tietojenvaihto ja rajat ylittävä verovelkojen perintä

2.5.1 Yleistä

Mikäli vero perittäisiin vasta luovutushetkellä, luovutushetkellä perittävän omaisuuden arvon nousutulon perusteella maksettavan veron osalta verovalvonta ja veron periminen on riippuvaisia yhtäältä kansainvälisestä tietojenvaihdosta sekä toisaalta mahdollisuuksista periä veroja rajat ylittävissä tilanteissa. Kansainvälisestä tietojenvaihdosta veroasioissa on säädetty EU-lainsäädännössä sekä sovittu kahden tai useamman valtion välisissä sopimuksissa. Verohallinto antaa ja saa verotusta koskevia tietoja muun muassa seuraavien sopimusten nojalla:

- Sopimus Pohjoismaiden välillä virka-avusta veroasioissa (SopS 37/1991),
- Euroopan neuvoston ja OECD:n laatima Yleissopimus veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta (SopS 21/1995);
- Neuvoston Asetus (EU) N:o 904/2010 hallinnollisesta yhteistyöstä ja petosten torjunnasta arvonlisäverotuksen alalla (virka-apuasetus);
- Neuvoston direktiivi 2010/24/EU keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä;
- Neuvoston Direktiivi 2011/16/EU hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta sekä tätä direktiiviä muuttavat direktiivit jotka laajentavat pakollista automaattista tietojenvaihtoa, neuvoston Direktiivi 2014/107/EU, neuvoston Direktiivi 2015/2376/EU ja neuvoston Direktiivi 2016/881/EU (virka-apudirektiivi) sekä
- FATCA-sopimus (SopS 25/2015).

Verosopimukset sisältävät yleensä määräyksiä myös tietojenvaihdosta. Lisäksi Suomi on solminut sopimuksia yksinomaan tietojenvaihtoa koskien.

2.5.2 Automaattinen tietojenvaihto

Automaattisella tietojenvaihdolla tarkoitetaan suurta asiakasjoukkoa koskevien tietojen vaihtamista kerralla, säännöllisesti, ennalta sovitussa muodossa ja ilman erillistä pyyntöä. Pääasiassa kullekin maalle, jonka kanssa automaattisesta tietojenvaihdosta on sovittu joko kahdenkeskisesti tai monenkeskisellä sopimuksella, lähetetään kerran vuodessa tiedot viimeksi päättyneen verovuoden osalta kaikista niistä verovelvollisista, jotka Verohallinnon tietojen mukaan asuvat

kyseisessä maassa ja ovat saaneet tuloa Suomesta tai heillä on Suomessa tietynlaista varallisuutta, esimerkiksi pankkitili. Vastaavasti Suomi saa muilta valtioilta tietoja Suomessa asuvista henkilöistä.

Kun henkilö muuttaa pois Suomesta, Suomi ei ole enää hänen asuinvaltionsa, jolloin Suomeen ei niin kutsuttujen finanssilitietojenvaihdon kautta lähetetä tietoja kyseessä olevasta henkilöstä. Lisäksi, jos henkilö omistaa esimerkiksi osakkeita listaamattomasta yhtiöstä, osakkeita ei välttämättä säilytetä lainkaan finanssilaitoksen tilillä, jolloin yhdelläkään finanssilaitoksella ei ole ilmoitusvelvollisuutta. Ulkomaiset pankit eivät ole vuosi-ilmoitusvelvollisia Suomeen samalla tavoin kuin kotimaiset pankit. Usein esimerkiksi vakuutuskuoret ovat ulkomaisen vakuutusyhtiön hallussa ulkomaisen pankin tilillä. Vakuuskuori sekä tilille tulleet myyntivoitot ovat finanssilaitoksen hallussa olevaa tietoa ja näistä se on ilmoitusvelvollinen verovelvollisen asuinvaltioon tai asuinvaltioihin finanssilitietojenvaihdon kautta.

Edellisestä seuraa, että automaattisella tietojenvaihdolla ei lähtökohtaisesti voida toteuttaa verovalvontaa omaisuuden arvonnousutulon johdosta alaisten verojen tosiasiallisen luovutuksen osalta.

2.5.3 Pyynnöstä tapahtuva tietojenvaihto

Pyynnöstä tapahtuva tietojenvaihto tarkoittaa virka-apupyynnön lähettämistä toiseen valtioon tilanteessa, jossa toisesta maasta tarvitaan yksityiskohtaisia verotukseen liittyviä tietoja, joita sen maan viranomaisilla oletettavasti on hallussaan. Tiedot hankkii kohdemaan toimivaltainen viranomainen, joka soveltaa tietojen hankkimiseen kohdemaan lainsäädäntöä ja toimittaa kerätyt tiedot Verohallinnolle.

Kokoavasti voidaan todeta, että EU/ETA-alueella verovalvonta on mahdollista kansainvälisen tietojenvaihdon avulla. Henkilön muuttaessa EU/ETA-valtion ulkopuolelle tietojenvaihto olisi riippuvaista siitä, onko kyseinen kolmas valtio allekirjoittanut edellä mainitun yleissopimuksen keskinäisestä virka-avusta. Mainitun yleissopimuksen mukaan tietojenvaihtopyynnön tulee olla ”foreseeable” ja ”relevant”, jotta kielletty niin kutsuttu tietojenkalastelu estyy. Tämä tarkoittaa sitä, että säännönmukaisesti esimerkiksi vuosittain tietopyyntöjä ei voida esittää.

2.5.4 Verojen perintä rajat ylittävissä tilanteissa

Perittäessä veroja rajat ylittävissä tilanteissa veroa perivä maa lähettää perinnän virka-apupyynnön vastaanottavan maan viranomaiselle, joka voi käynnistää perintätoimenpiteet pyynnön lähettävässä maassa erääntyneiden maksamattomien verojen kattamiseksi. Virka-apusopimuksissa käsite ”virka-apu” pitää sisällään paitsi pyynnöstä tapahtuvan tietojenvaihdon, myös kansainvälisen verojen perimisessä annettavan virka-avun.

Joissakin Suomen tekemissä verosopimuksissa on määräykset myös perinnän virka-avusta. EU:n ulkopuolisten valtioiden kanssa tehdyistä sopimuksista määräys on Australian, Intian, Japanin, Marokon, Turkin ja Uzbekistanin kanssa tehdyissä sopimuksissa. Euroopan neuvoston ja OECD:n laatiman yleissopimuksen veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta on allekirjoittanut 144 valtiota tai lainkäyttöaluetta. Sopimukseen sisältyy määräys perinnän virka-avusta. Yleissopimukseen voi tehdä varauksia ja monet sen osapuolet ovat tehneet varauksia verojen perinnän osalta, mikä heikentää mahdollisuuksia hyödyntää sopimusta verojen rajat ylittävissä perinnässä. Näin olleen erityisesti verovelvollisen asuessa EU/ETA-alueen ulkopuolella on verojen perintään mahdollista saada virka-apua vain tiettyjen valtioiden osalta.

2.6 EU-oikeus ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö

2.6.1 Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen sisältyvät perusvapaudet

Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus, jäljempänä *SEUT*, sisältää säännöksiä kansalaisuuteen perustuvasta syrjintäkiellosta (18 artikla), vapaasta liikkumis- ja oleskeluoikeudesta (21 artikla), työvoiman vapaasta liikkuvuudesta (45 artikla), vapaasta sijoittautumisoikeudesta (49 artikla), palveluiden vapaasta tarjonnasta (56–62 artikla) sekä pääomien vapaasta liikkuvuudesta (63–66 artikla). Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa, jäljempänä *ETA-sopimus*, on vastaavat säädökset.

SEUT:n neljä perusvapautta ovat tavaroiden, palveluiden, henkilöiden ja pääoman vapaa liikkuvuus. Perusvapaudet sisältävät oikeuden päästä markkinoille ja nauttia markkinoiden tasa-arvosta. Markkinoiden tasa-arvo tarkoittaa kansalaisuuteen tai alkuperään perustuvan syrjinnän estämistä. Sekä suora että epäsuora syrjintä on kiellettyä. Syrjinnän kieltämisen lisäksi tärkeä periaate on tasa-arvoinen kohtelu. SEUT:n 12 artiklan yleiseen syrjinnänkieltosääntöön turvautuminen ei ole yleensä ollut tarpeen EU-tuomioistuimen verotusta koskevissa ratkaisuisissa, koska syrjintä on estetty perustamissopimuksen erityisartiklojen avulla. Päätöksissään EU-tuomioistuin on katsonut, että SEUT:n vastaista syrjintää on, kun samanlaisia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla. Syrjinnän edellytysten katsotaan täyttyvän silloin, kun tilanteet ovat vertailukelpoisia ja niiden keskeiset ominaisuudet ovat samanlaisia.

EU:n oikeuskäytännössä on lähdetty siitä, että yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisia voidaan verottaa eri tavalla. Erilainen verotus on kuitenkin kiellettyä syrjintää muun muassa silloin, jos objektiivisesti tarkastellen samanlaisia tilanteita verotetaan eri tavalla. Tässä tarkastelussa on arvioitava myös sitä, ovatko esimerkiksi kotimainen ja ulkomainen yhteisö riittävässä määrin rinnastettavassa tilanteessa, jotta säännöstä olisi sovellettava ulkomaiseen yhteisöön, jos se olisi kotimainen. Luonnollisten henkilöiden osalta EU-tuomioistuin on pitänyt syrjivänä sitä, että ulkomailla asuvan henkilön, joka saa olennaisen osan tuloistaan ja miltei kaikki perhekohtaiset tulonsa muusta jäsenvaltiosta kuin asuinpaikan valtiosta, henkilö- ja perhekohtaista tilannetta ei oteta huomioon asuinpaikan valtiossa eikä työskentelyvaltiossa. Tällaisen ulkomailla asuvan ja vastaavaa ansiotyötä tekevän, maassa asuvan henkilön objektiivisen tilanteen välillä ei ole sellaista laadullista eroa, että se oikeuttaisi erilaiseen kohteluun otettaessa verovelvollisen henkilö- ja perhekohtainen tilanne verotuksessa huomioon (C-279/93, Schumacker, kohdat 36 - 38).

Jos kyseessä on syrjintä, kysymykseen voivat tulla oikeuttamisperusteet, joihin kuuluvat muun muassa valtion verojärjestelmän johdonmukaisuuden ylläpitäminen, tehokkaan verovalvonnan turvaaminen sekä verotuksen kiertämisen torjuminen. Tämä edellyttää myös suhteellisuusperiaatteen toteutumista. Tällöin säännösten pitää olla kohtuullisessa suhteessa suojeltavaan yleiseen etuun. Jos yleinen etu voidaan turvata säännöksillä, jotka rajoittavat vähemmän, suhteellisuusperiaate ei täyty.

2.6.2 Sijoittautumisvapaus

SEUT:n 49 artiklassa ja ETA-sopimuksen 31 artiklassa kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Kiellettyjä ovat myös rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä. Lisäksi määrätään, että jollei pääomia koskevan luvun määräyksistä muuta johdu, sijoittautumisvapautteen kuuluu oikeus ryhtyä

harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti 49 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat kyseisen maan kansalaisia.

2.6.3 Työntekijöiden vapaa liikkuvuus

SEUT 45 artiklassa ja ETA-sopimuksen 28 artiklassa turvataan työntekijöiden vapaa liikkuvuus unionin alueella. Se merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työ sopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan. Tietyin rajoituksin se sisältää oikeuden hakea tosiasiallisesti tarjottua työtä, liikkua tässä tarkoituksessa vapaasti jäsenvaltioiden alueella, oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti sekä työsuhteen päätyttyä jäädä jäsenvaltion alueelle komission antamissa asetuksissa säädettyin edellytyksin.

Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että kaikilla henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevilla perustamissopimuksen määräyksillä on tarkoitus helpottaa yhteisön kansalaisten kaikenlaisista ansiotyön tekemistä koko yhteisön alueella, ja kyseisten määräysten vastaisia ovat kaikki esimerkiksi verotusta koskevat toimenpiteet, joilla voi olla epäsuotuisa vaikutus näihin kansalaisiin, kun he haluavat harjoittaa taloudellista toimintaa toisen jäsenvaltion alueella. Toimenpiteen ei tarvitse olla avoimen syrjivä, jotta sitä pidettäisiin yhteisön kansalaisille taatun liikkumisvapauden vastaisena. On riittävää, että toimenpide voi haitata perustamissopimuksessa taatun perusvapauden käyttämistä tai tehdä siitä vähemmän houkuttelevaa.

2.6.4 Pääomien vapaa liikkuvuus

SEUT-sopimuksen 63 artiklassa kielletään rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä. EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan kiellettyihin pääomanliikkeiden rajoituksiin sisältyvät toimenpiteet, joilla aiheutetaan se, että toisessa valtiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään sijoituksia jäsenvaltiossa, tai se, että kyseisessä jäsenvaltiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään niitä muissa valtioissa, tai perinnön ollessa kyseessä toimenpiteet, joista seuraa, että sellaisessa muussa valtiossa, joka lisäksi perintöverottaa kyseistä omaisuutta, kuin kyseisen omaisuuden sijaintijäsenvaltiossa asuneen henkilön jäämistön arvo pienenee. Asiassa C 513/03, van Hilten-van der Heijden, EU-tuomioistuin katsoi, että pääomienliikkeiden kiellystyistä rajoituksista ei ollut kyse tilanteessa, jossa perinnönjättäjän jäämistöä verotettiin vielä 10 vuoden kuluessa muutosta valtiossa, josta hän oli siirtänyt kotipaikkansa ulkomaille, samoin kuin hän olisi säilyttänyt kotipaikkansa kyseisessä valtiossa siten, että ne verot, jotka oli kannettu valtiossa, johon perinnönjättäjä oli siirtänyt kotipaikkansa, saadaan vähentää.

2.6.5 EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö

2.6.5.1 Luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa koskevat EU-tuomioistuimen ratkaisut

Luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron osalta EU-tuomioistuin on antanut ratkaisut asioissa C-9/02, Hughes de Lasteyrie du Saillant v. Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie sekä C-470/04, N v. Inspecteur van de Belastingdienst Oost. Ratkaisuissa EUT katsoi, että sijoittautumisvapautta koskeva SEUT 43 artikla on esteenä kansalliselle veronlainsäädännölle, jonka mukaan omaisuuden realisoitumaton arvonnousu verotetaan vain sillä perusteella, että henkilö muuttaa maasta toiseen. Omaisuuden arvonnousun verotus oli päätösten perusteella lykättävä omaisuuden luovutukseen ja mahdollisen

arvonnousarvonnousutulon toteutumiseen, mutta vero voitiin määrätä muuttohetkellä. Veron maksuunpanoa oli kuitenkin lykättävä omaisuuden luovutukseen saakka.

EU-tuomioistuimen asiassa C-503/14, komissio v. Portugali, antaman ratkaisun mukaan Portugalin kansallinen verolainsäädäntö oli SEUT 21 artiklassa säädetyn vapaan liikkumis- ja oleskeluoikeuden, SEUT 45 artiklassa säädetyn työntekijöiden vapaan liikkuvuuden sekä SEUT 49 artiklassa säädetyn sijoittautumisvapauden vastainen siltä osin, kuin luonnollisten henkilöiden, joiden ei enää katsota asuvan Portugalin alueella, tuloutuneisiin arvonnousuihin luetaan asuinpaikan muuttumisvuoden verotuksessa arvo, jota ei ollut verotettu yhtiöosuuksien vaihdon yhteydessä. Lisäksi SEUT 49 artiklassa säädetyn sijoittautumisvapauden vastaisena pidettiin säännöstä, jonka nojalla tuloutuneisiin arvonnousuihin liittyvä verotuksen lykkäys myönnetään vain luonnollisille henkilöille, jotka siirtävät yritys- ja ammattitoiminnan harjoittamiseen liittyvän koko varallisuuden yhtiölle, jonka kotipaikka ja tosiasiallinen johto sijaitsevat Portugalin alueella. Ratkaisun yhteydessä EU-tuomioistuin totesi, että luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousun perusteella maksettava vero voidaan määrätä ja maksuunpanna välittömästi muuttohetkellä, vaikka omaisuutta ei olisi vielä luovutettu. Veron maksua on kuitenkin voitava lykätä. Lykätylle verolle voidaan periä korkoa ja lykätylle verolle ja sille kertyvälle korolle voidaan vaatia vakuus. Lisäksi jäsenvaltio voi asettaa siirrettyjen varojen seurantaan liittyvän hallinnollisen rasituksen. Tuomiosta on huomioitavaa erityisesti se, että tuomion mukaan muuttohetken jälkeen tapahtunutta omaisuuden arvonalentumista ei tarvitse ottaa huomioon lähtöjäsenvaltion verotuksessa.

EU-tuomioistuin on lisäksi antanut ratkaisut asioissa C-327/16 ja C-421/16, Marc Jacob sekä Marc Lassus v. Ministre des Finances et des Comptes publics, joka koski luonnollisten henkilöiden osakevaihtoon liittyvän omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavaa veroa. EU-tuomioistuin totesi ratkaisussa, että yritysjärjestelydirektiivi 90/434/EY ei ollut esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan arvopapereiden vaihdossa syntynyt arvonnousu todetaan kyseisen vaihdon yhteydessä mutta arvonnousun verotusta lykätään siihen vuoteen, jonka aikana arvopapereiden luovutus toteutuu. Direktiivi ei ollut esteenä myöskään sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka nojalla arvopapereiden vaihdossa syntyneestä arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan vero, kun vaihdon yhteydessä saadut arvopaperit luovutetaan edelleen, vaikka luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan. Sen sijaan sijoittautumisvapautta koskeva SEUT 49 artikla oli esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tilanteessa, jossa vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhempi luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan, arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan veroa tämän luovutuksen yhteydessä ottamatta huomioon tässä yhteydessä mahdollisesti syntyvää luovutustappiota, vaikka tällainen luovutustappio otetaan huomioon silloin, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa luovutuksen ajankohdalla. Jäsenvaltioiden on säädettävä luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä unionin oikeutta ja tässä tapauksessa erityisesti sijoittautumisvapautta noudattaen. Ratkaisuissa todetaan, että pääasian olosuhteet poikkesivat olosuhteista, jotka olivat tuomion C-371/10 taustalla. EU-tuomioistuin katsoi, että tapauksessa käsitellyssä osakevaihdon jälkeisessä omaisuuden arvonnousun perusteella perittävässä verossa oli kysymys tilanteesta, jossa arvonnousun verotusta lykätään vaihdossa saatujen osakkeiden myöhemmän luovutuksen ajankohtaan. Tämä johti siihen, että osakevaihtoon liittyvässä omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavassa verossa tulee ottaa huomioon maastamuuton jälkeen tapahtunut omaisuuden arvonalentuminen.

2.6.5.2 Yhteisöihin sovellettavaa omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa koskevat EU-tuomioistuimen ratkaisut

Yhteisöjen omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavaa veroa koskevien säännösten osalta EU-tuomioistuin on antanut ratkaisun asiassa C-371/10, National Grid Indus. Ratkaisussa EU-tuomioistuin katsoi, että SEUT 49 artiklassa säädetty sijoittautumisvapaus ei ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron määrä vahvistetaan lopullisesti – ottamatta huomioon mahdollisesti myöhemmin realisoituvia arvonalentumisia tai arvonnousuja – silloin, kun yhtiö lakkaa saamasta veronalaisia voittoja kyseisessä jäsenvaltiossa siksi, että se on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon. Tältä osin on merkityksetöntä, että verotetut piilevät arvonnousut liittyvät valuuttakurssivoittoihin, jotka eivät ilmene vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon siellä voimassa oleva verojärjestelmä. Sen sijaan SEUT 49 artiklassa säädetty sijoittautumisvapaus on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa säädetään tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon siirtävän yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron välittömästi kantamisesta kyseisen siirron hetkellä. Tuomioistuimen mukaan verovelvolliselle on siten annettava mahdollisuus valita omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron maksaminen joko välittömästi siirtohetkellä tai veron maksun lykkäys. Ratkaisun mukaan lykätylle verolle voi kertyä korkoa ja jäsenvaltio voi vaatia verovelvolliselta vakuuden asettamista lykätylle verolle.

EU-tuomioistuin on lisäksi antanut ratkaisun asiassa C-164/12, DMC Beteiligungsgesellschaft mbH v. Finanzamt Hamburg-Mitte. Ratkaisussa EU-tuomioistuin katsoi, että kyseisessä tapauksessa jäsenvaltion lainsäädäntö rajoitti SEUT 63 artiklassa säädettyä pääomien vapaata liikkuvuutta. Rajoitus voitiin kuitenkin oikeuttaa jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämistä koskevalla tavoitteella. Kyseessä olevassa tapauksessa pääomayhtiön pääomaan apportina siirretyt kommandiittiyhtiön varat oli arvostettava osa-arvoonsa, minkä johdosta näiden varojen piileviä arvonnousuja, jotka ovat syntyneet kyseisessä jäsenvaltiossa, verotetaan ennen niiden tosiasiallista realisoitumista, kun mainittu valtio ei tosiasiaa voi käyttää verotusvaltaansa näihin arvonnousuihin nähden niiden todellisen realisoitumisen hetkellä. Ratkaisussa EU-tuomioistuin totesi, että jäsenvaltion lainsäädännöllä, jossa säädetään jäsenvaltion alueella syntyneiden piilevien arvonnousujen välittömästi verotuksesta, ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi, jos verovelvolliselle asetettu velvollisuus antaa pankkitakaus silloin, kun tämä valitsee maksunlykkäyksen, on suhteutettu veron kantamatta jäämistä koskevaan todelliseen riskiin. Samassa tuomioissa EU-tuomioistuin totesi pankkitakauksen antamista koskevasta velvollisuudesta, ettei tällaista velvollisuutta voida lähtökohtaisesti asettaa arvioimatta etukäteen riskiä veron kantamatta jäämisestä.

EU-tuomioistuin on antanut ratkaisun asiassa C-657/13, Veder LabTec. Ratkaisussa EU-tuomioistuin katsoi, että sijoittautumisvapautta koskevaa SEUT 49 artiklaa on tulkitettava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion verolainsäädännölle, jossa säädetään, että kun kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevan yhtiön hyödykkeitä siirretään sen toisen jäsenvaltion alueella sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella näistä hyödykkeistä syntyneet piilevät arvonnousut on tuloutettava, näitä piileviä arvonnousuja on verotettava ja niihin kohdistuvan veron kantaminen on jaksotettava kymmenelle vuodelle.

EU-tuomioistuin on antanut Suomea koskevan ratkaisun asiassa C-292/16, A Oy. Ratkaisussa EU-tuomioistuin totesi, että sijoittautumisvapautta koskeva SEUT 49 artikla on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle – jonka mukaan tilanteessa, jossa kotimainen yhtiö luovuttaa liiketoimintasiirtona ulkomaisen kiinteän toimipaikan niin ikään ulkomaiselle yhtiölle, tämän järjestelyn yhteydessä ilmenneitä arvonnousuja verotetaan välittömästi eikä veron maksuunpanoa

voida siirtää myöhempään ajankohtaan, kun taas vastaavassa kotimaisessa tilanteessa tällaisia arvonnousuja verotetaan vasta siirrettyjen varojen luovutushetkellä – siltä osin kuin tässä lainsäädännössä ei sallita tällaisen veron maksuunpanon siirtämistä myöhempään ajankohtaan. Verolainsäädäntöä on ratkaisun antamisen jälkeen tältä osin muutettu.

EU-tuomioistuimien on antanut ratkaisun asiassa C-38/10, komissio vs. Portugalin tasavalta. Ratkaisussa EU-tuomioistuin totesi, että Portugalin verolainsäädäntöön sisältyvä säännös rikkoo SEUT 49 artiklassa säädettyä sijoittautumisvapautta, kun säännöksen mukaan portugalilainen yhtiö siirtäessä sääntömääräisen kotipaikkansa ja tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon tai kun ulkomainen yhtiö siirtäessä Portugalissa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan liittyvät varat kokonaisuudessaan tai osittain Portugalista toiseen jäsenvaltioon, veron perusteeseen sisältyvät kaikki kyseessä oleviin varoihin liittyvät piilevät arvonnousut mutta ei puhtaasti kotimaisiin toimenpiteisiin liittyviä piileviä arvonnousuja.

EU-tuomioistuimien on antanut ratkaisun asiassa C-64/11, komissio vastaan Espanjan kuningaskunta. Ratkaisussa EU-tuomioistuin totesi, että Espanja ei ole noudattanut sijoittautumisvapautta koskevan SEUT 49 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska sen verolainsäädäntöön on sisällynyt säännös, jonka mukaan, mikäli Espanjaan sijoittautuneen yhtiön kotipaikka ja Espanjassa sijaitsevan kiinteän toimipaikan varallisuus siirretään toiseen jäsenvaltioon, realisoimattomat arvonnousut sisällytetään verovuoden veron perusteeseen, vaikka näillä arvonnousuilla ei ole välitöntä verotuksellista seurausta, jos kyseiset toimenpiteet on toteutettu Espanjassa.

EU-tuomioistuimien on antanut ratkaisun asiassa C-261/11, komissio vastaan Tanskan kuningaskunta. Ratkaisun mukaan Tanskan ei ole noudattanut sijoittautumisvapautta koskevaan SEUT 49 artiklan eikä ETA-alueesta solmitun sopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska sen lainsäädäntöön on sisällynyt säännös, jossa säädetään sellaiseen varojen siirtoon liittyvän piilevän arvonnousutulon välittömästä verottamisesta, jonka Tanskaan sijoittautunut yhtiö tekee Euroopan unionin toiseen jäsenvaltioon tai ETA-sopimuksen sopimuspuolena olevaan kolmanteen valtioon.

3 Tavoitteet

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman liitteessä 5 listataan kansainvälisen veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun vastaisia toimia. Liitteen kohdan 1 mukaan selvitetään, onko mahdollista ottaa käyttöön veromallia, joka estää ulkomailla asuvien Suomessa verovelvollisina olleiden myynteihin, lahjoihin ja perintöihin liittyvien verojen välttämisen.

Useiden EU- ja OECD:n jäsenvaltioiden verolainsäädäntöön sisältyy säännökset luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousun perusteella maksettava vero. Säännöksillä pyritään turvaamaan se, että maastamuuttotilanteissa valtiolla on verotusoikeus siihen henkilön omistamien varojen arvonnousun osaan, joka on kertynyt luonnollisen henkilön asuessa kyseisessä valtiossa, vaikka varoja ei olisi tosiasiallisesti luovutettu.

Luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön johtaisi siihen, että Suomi voisi verottaa Suomessa asumisen aikana kertynyttä omaisuuden arvonnousua, vaikka henkilö siirtäisi verotuksellisen asuinpaikkansa toiseen valtioon ja omaisuuden luovutus tapahtuisi tämän jälkeen.

Omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron käyttöönoton voitaisiin katsoa heikentävän verosuunnittelumahdollisuuksia niiden tilanteiden osalta, jossa verotuksellinen kotipaikka pyritään tilapäisesti siirtämään Suomesta ennen omaisuuden luovuttamista esimerkiksi

sellaiseen valtioon, jossa omaisuuden luovutukseen ei kohdistu lainkaan veroa tai jossa verotuksen taso on hyvin matala.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan veron soveltamisala

4.1.1 Yleistä

TVL:iin ehdotetaan lisättäväksi uusi 45 b ja 46 b §, joissa säädettäisiin Suomesta verotuksellisesti pois muuttavien luonnollisten henkilöiden laissa määriteltyjen omaisuuserien arvonnousun verottamisesta. Säännöksissä määriteltäisiin lähtökohtaisesti luovutusvoittojen verotusta koskevien säännösten ja periaatteiden mukaisesti *arvonnousutulo*, joka luettaisiin verovelvollisen muuttovuoden tai omaisuuden luovutusvuoden tuloksi. Sääntelyä sovellettaisiin luonnollisiin henkilöihin, joiden verotuksellinen kotivaltio muuttuisi siten, että yleisesti verovelvollisesta henkilöstä tulisi rajoitetusti verovelvollinen Suomessa, tai joiden verosopimuksen mukaisesti asuinvaltioksi tulisi muu valtio kuin Suomi.

Arvonnousutulo katsottaisiin Suomesta pois muuttoa edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi. Verovelvollisen vaatimuksesta arvonnousutulo luettaisiin muuttovuoden sijasta sen verovuoden tuloksi, jonka aikana omaisuus on luovutettu vastikkeellisesti tai lahjana. Arvonnousutulo realisoituisi siten sekä vastikkeellisen luovutuksen tai lahjoituksen seurauksena. Lahjat arvonnousuveron realisoitumisen laukaisevana luovutuksena ehdotetaan otettavaksi mukaan arvonnousutulon soveltamisalan piiriin, koska muussa tapauksessa vastikkeeton luovuttaminen lahjoittamalla olisi varsin helppo tapa kiertää arvonnousutulon verotus lahjoittamalla omaisuus lähipiirille, erityisesti tilanteessa, jossa kaikki osapuolet asuvat ulkomailla eikä Suomella nykyisen perintö- ja lahjaverolain nojalla ole verotusoikeutta lahjaan. Perintö on myös vastikkeellinen luovutus, mutta perintöihin ei arvonnousutulon osalta arvioitu liittyvän sellaista verosuunnittelumahdollisuutta, että perintönä tapahtuvien vastikkeettomien luovutusten mukaan ottamista arvonnousutulon laukaisevaksi luovutukseksi olisi pidetty tarkoituksenmukaisena.

Arvonnousutuloa ei kuitenkaan lueta tuloksi, jos luovutus tapahtuu aikaisintaan kahdeksantena verovuonna muuttovuoden tai sen jälkeen. Jos verovelvollinen laiminlöisi VML:n 7 §:ssä tarkemmin määritellyn ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee.

Verovelvollisuuden henkilöllistä soveltamisalaa arvonnousutulon osalta ehdotetaan rajattavaksi siten, että omaisuuden arvonnousutulon verovelvollisuus syntyisi, kun luonnollinen henkilö on ollut Suomessa yleisesti verovelvollisena ja asunut verosopimuksen mukaan Suomessa vähintään 4 vuotta Suomesta pois muuttoa edeltäneiden 10 vuoden aikana. Yleisesti verovelvollis- ja asumisjaksojen ei tarvitsisi olla yhtäjaksoisia.

Omaisuuden arvonnousutulon veronalaista omaisuutta ehdotetaan rajattavaksi siten, että veronalaista omaisuutta olisi muu kuin kiinteä omaisuus. Omaisuuden arvonnousutulon alaista omaisuutta olisi suoraan tai välillisesti omistettut suomalaisen tai ulkomaisen yhtiön osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet, elinkeinoyhtymien osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset, kotimaisen tai ulkomaisen sijoitusrahaston sijoitusrahasto-osuudet tai siihen rinnastuvien yhteissijoitusyrityksen osuudet, kotimaiset tai ulkomaalaiset joukkovelkakirjat tai muut velkasitoumukset sekä tällaisesta oikeudesta annettu talletustodistukset, optiot, termiinit, muut johdannaisopimukset sekä muut arvopaperit, kapitalisaatiosopimukset, säästöhenkivakuutukset sekä eläkevakuutusta koskevia sopimukset sekä virtuaalivaluutat.

Kiinteistöjä ei ehdoteta otettavaksi arvonnousuveron alaisen omaisuuden soveltamisalan piiriin. Tästä syystä ehdotetaan, että asunto-osakeyhtiöiden sekä muiden osakeyhtiöiden ja osuuskuntien, joiden kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta kiinteistöstä, osakkeet rajataan soveltamisalan ulkopuolelle. Tällä hetkellä Suomen verotusoi- keus kiinteistöjen osalta kattaa sekä asunto-osakeyhtiöiden sekä muiden kiinteistöjen omistusta ja hallintaa harjoittavien osakeyhtiöiden tai osuuskuntien osakkeiden luovutusten osalta eräitä yksittäisiä verosopimuksia lukuun ottamatta.

Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa ei ehdoteta sovellettavaksi, mikäli arvonnousutulon alaisen omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi vähemmän kuin 500.000 euroa sekä mainitun omaisuuden yhteenlasketun laskennallisen luovutusvoiton määrä olisi alle 100 000 euroa. Arvonnousuveron määränä pidettäisiin laskennallista luovutusvoittoa, joka las- kettaisiin luovutusvoiton laskentaa koskevien yleisten säännöksiin mukaisesti siten, että luovu- tushintana pidettäisiin omaisuuden käypää arvoa Suomesta pois muuttoa edeltävänä päivänä. Vero määrättäisiin laskennallisen luovutusvoiton 100.000 euroa ylittävältä osin.

Arvonnousutuloon sovellettaisiin soveltuvin osin mitä TVL:n 45 §:ssä säädetään luovutusvoi- ton veronalaisuudesta. Tästä poikkeuksen muodostaisi muusta kuin arvonnousutulon veronalai- sen omaisuuden luovutuksesta syntynyt luovutustappio, jota ei voisi vähentää arvonnousutulon laskennallisesta luovutusvoitosta.

Omaisuuden arvonnousutulo olisi pääomatuloa ja siihen sovellettaisiin TVL:n 124 §:n 2 momen- tissa säädettyä, 30 prosentin suuruista pääomatulon tuloveroprosenttia. Siltä osin kuin verovel- vollisen verotettavan pääomatulon määrä ylittää 30 000 euroa, pääomatulosta suoritetaan veroa 34 prosentin suuruista pääomatulon korotettua tuloveroprosenttia. Vero määrättäisiin omaisuu- den arvonnousutulon perusteella veronalaisen omaisuuden yhteenlasketun laskennallisen luovutusvoiton 100 000 euroa ylittävältä osuudesta.

VML:iin ehdotetaan lisättäväksi säännös vakuuden asettamisesta, mikäli arvonnousuverovel- vollinen on vaatinut arvonnousutulon verotuksen lykkäämistä luovutusvuodelta toimitettavaan verotukseen ja muuttaa muuhun valtioon kuin EU-valtioon tai eräisiin ETA-alueeseen kuuluviin valtioihin.

4.1.2 Arvonnousutuloverovelvolliset luonnolliset henkilöt

TVL:n uuden 45 b §:n mukaan luonnollinen henkilö olisi arvonnousutuloverovelvollinen, jos hänen verotuksellisen kotipaikan osalta tapahtuisi muutos siten, että henkilön verovelvollisuus- asema muuttuisi yleisesti verovelvollisesta rajoitetusti verovelvolliseksi tai hänen verosopimuk- sen mukaiseksi asuinvaltioksi tulisi muu valtio kuin Suomi.

Sääntelyllä ei olisi tarkoitus vaikeuttaa ulkomaisen työvoiman saantia Suomeen, minkä vuoksi ehdotetaan, että sääntely soveltuisi vain niihin henkilöihin, jotka ovat olleet yleisesti verovel- vollisia vähintään neljän vuoden ajan Suomesta pois muuttoa edeltävien 10 vuoden aikana, ja joiden verosopimuksen mukainen asuinvaltion on ollut Suomessa vähintään neljän vuoden ajan maastamuuttoa edeltävien 10 vuoden aikana. Yleisen verovelvollisuuden tai verosopimuksen mukaisen Suomessa asumisen ei tarvitsisi olla yhtäjaksoista.

Sääntelyä ei sovellettaisi kuolinpesiin eikä näin ollen myöskään niihin luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat kuolleet maastamuuttovuonna.

4.1.3 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella veronalaiset omaisuuserät

Arvonnousutulon veronalaista omaisuutta ehdotetaan rajattavaksi muuhun kuin kiinteään omaisuuteen. Verosopimuksissa lähtökohtaisesti taataan lähdevaltiolle kiinteistöjen tuottamien tulojen osalta verotusoikeus. Tästä syystä Suomella on jo nykyisin verotusoikeus verosopimusten nojalla kiinteistöjen tuottaman tulon osalta riippumatta henkilön verotuksellisesta statuksesta. Edellisen johdosta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena rajata omaisuuden arvonnousutulon soveltamisalaa vero-objektin suhteen.

Omaisuuden arvonnousutulon perusteella veronalaista omaisuutta olisivat seuraavat omaisuuslajit:

- edellä 1 momentissa tarkoitettujen verovelvollisen välittömässä omistuksessa olevat suomalaisen osakeyhtiön osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet, elinkeinoyhtymien osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset sekä niihin rinnastuvien ulkomaisten yhtiöiden osakkeet, muiden ulkomaisten yhteisöjen vastaavat osuudet, elinkeinoyhtymien osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset;
- välillisessä omistuksessa olevat osakkeet, osuudet tai talletustodistukset, jos verovelvollinen yksin tai yhdessä verovelvolliseen etuyhteydessä olevien yhtiöiden ja luonnollisten henkilöiden kanssa omistaa yli puolet mainittujen yhtiöiden pääomasta tai jos verovelvollisella yksin tai yhdessä verovelvolliseen etuyhteydessä olevien yhtiöiden tai luonnollisten henkilöiden kanssa on yli puolet edellä 1 kohdassa tarkoitettujen osakkeiden, osuuksien tai talletustodistusten tuottamasta äänimäärästä;
- kotimaisen tai ulkomaisen sijoitusrahaston sijoitusrahasto-osuudet tai siihen rinnastettava yhteissijoitusyrityksen osuudet;
- kotimaiset tai ulkomaalaiset joukkovelkakirjat tai muut vaihdantakelpoiset velkasitoumukset sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset;
- sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 14 §:n 3–7 ja 9 kohdassa tarkoitettujen optioiden, termiinit ja muut johdannaisopimukset;
- muu vaihdantakelpoinen ja yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa saatettu arvopaperi, jotka oikeuttavat hankkimaan tai myymään edellä mainitun arvopaperin, taikka arvopaperi, jonka perusteella voi saada arvopaperin, valuutan, koron tai tuoton, hyödykkeen taikka muun indeksin tai arvon perusteella määräytyvän käteissuorituksen;
- TVL:n 35 §:ssä tarkoitettujen kapitalisaatiosopimukset, säästöhenkivakuutukset sekä eläkevaikutusta koskevia sopimukset; ja
- virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain (572/2019) 1 §:ssä tarkoitettujen virtuaalivaluutat.

4.1.4 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron laskeminen laskennallisen luovutusvoiton avulla

4.1.4.1 Yleistä

Omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan veron määrä määriteltäisiin laskennallisen luovutusvoiton avulla. TVL:iin ehdotetaan lisättäväksi uusi 46 b §, jossa säädettäisiin laskennallisesta luovutusvoitosta, jonka avulla arvonnousutulon laskettaisiin. Laskennallinen luovutusvoitto laskettaisiin siten, että henkilön omistamien omaisuuserien Suomesta pois muuttohetkeä edeltävän päivän tilanteen mukaisesta todennäköisestä luovutushinnasta vähennettäisiin sen hankintameno. Todennäköinen luovutushinta eli käypä arvo määriteltäisiin yleisten verotuksessa noudatettavien periaatteiden mukaisesti.

Arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa ei sovellettaisi, mikäli omaisuuden alaisen omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi vähemmän kuin 500.000 euroa sekä mainitun omaisuuden ja arvonnousutulon mainitun omaisuuden yhteenlasketun laskennallisen luovutusvoiton määrä olisi enintään 100 000 euroa. Omaisuuden käypää arvoa koskeva alaraja helpottaisi arvonnousutulon aiheuttamaa hallinnollista taakkaa, kun arvonnousuverovelvollisuus ei kohdistuisi käyvältä arvoltaan 500.000 euroa pienempiin omaisuuseriin. Laskennallisen luovutusvoiton määrää koskeva 100.000 euron alarajasäännös rajaisi arvonnousutulon soveltamisalaa siten, että arvonnousutulon laskennallisen luovutusvoiton ollessa 100.000 euroa pienempi, ei verotettavaa arvonnousutuloa muodostuisi lainkaan.

Laskennallinen luovutusvoitto määritettäisiin soveltuvin osin TVL:n Luovutusvoitot -väliotsikon alle sisältyvien TVL:n 45–50 §:n avulla. Todennäköinen luovutushinta on tuloverolainsäädännössä vakiintunut käsite. TVL:n 46 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskennasta. Pykälän 1 momentin mukaan omaisuuden luovutuksesta saadun voiton määrä lasketaan siten, että luovutushinnasta vähennetään omaisuuden hankintamenoa poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärä. Muun verovelvollisen kuin yhteisön tai avoimen yhtiön taikka kommandiittiyhtiön saamasta luovutushinnasta vähennettävä määrä on kuitenkin aina vähintään 20 prosenttia ja, jos luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan, vähintään 40 prosenttia luovutushinnasta.

TVL:n 47 §:n 1 momenttiin mukaan perintönä tai lahjana saatujen varallisuuserien hankintameno-olettamana käytettäisiin perintö- tai lahjaverotuksessa käytettyä verotusarvoa. Kuitenkin jos lahjansaaja luovuttaa saamansa omaisuuden ennen kuin lahjoituksesta on kulunut yksi vuosi, hankintameno lasketaan lahjoittajan hankintamenoa.

4.1.4.2 Laskennallisten tappioiden huomioiminen

Mikäli omaisuuden arvonnousutulon soveltamisalaa kuuluvien omaisuuserien todennäköinen luovutushinta olisi kyseisen omaisuuserän hankintamenoa alempi, tappio otettaisiin huomioon laskennallisen luovutusvoiton määrässä soveltaen soveltuvin osin luovutustappiota koskevaa TVL:n 50 §:ää. Siten yhden omaisuuserän osalta syntyvä laskennallinen luovutustappio vähentäisi muista arvonnousutulon alaisuuteen kuuluvista omaisuuseristä syntyvien laskennallisen luovutusvoiton määrää.

Arvonnousutulon johdosta maksettavan veron peruste olisi arvonnousutulon nettomäärä, jossa laskennallisista luovutusvoitoista on vähennetty laskennalliset luovutustappiot. Niiden omaisuuserien, joiden laskennallinen luovutushinta olisi vähemmän kuin hankintameno, laskennallinen luovutustappio vähennettäisiin muiden arvonnousutulon veronalaisten omaisuuserien las-

kennallisesta luovutusvoitosta. Jos laskennallisia luovutustappioita on enemmän kuin laskennallisia luovutusvoittoja, ei syntyisi veronalaista arvonnousutuloa, mutta myöskään luovutustappiota ei vahvistettaisi. Arvonnousutulon laskennassa ei muodostuisi verotuksessa muista luovutuksista vähennyskelpoista luovutustappiota. Myöskään aiemmin realisoituneita luovutustappiota ei voitaisi vähentää omaisuuden arvonnousutulosta.

4.1.4.3 Arvonnousutulon oikaiseminen

TVL:n uudessa 46 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutuloa voitaisiin oikaista eräiden Suomesta pois muuton jälkeen toteutuneiden tosiseikkojen perusteella.

Arvonnousutuloa voitaisiin oikaista, mikäli luovutettaessa arvonnousutulon alainen omaisuus vastikkeellisesti omaisuuden luovutushinta on alempi kuin laskennallisessa luovutusvoitossa omaisuuden luovutushintana käytetty arvo. Tällöin laskennallisen luovutusvoiton määrää voitaisiin oikaista enintään laskennallisessa luovutusvoitossa käytetyn luovutushinnan ja tosiasiallisen luovutushinnan erotuksella. Edellytyksenä arvonnousutulon oikaisulle olisi kuitenkin se, että arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden arvon alentuminen ei ole johtunut voitonjaosta tai varojen jakamisesta, varojen nostamisesta kapitalisaatiosopimuksesta tai säästöhenkivakuutuksesta taikka saamisten takaisinmaksusta. Oikaisuna arvonnousutulosta vähennettäisiin enintään arvon vähentymisen määrä.

Lisäksi arvonnousutulon oikaisuina voitaisiin huomioida TVL:n 46 §:ssä tarkoitettuun korkeampi hankintameno-olettama, jos omaisuuden omistusaika oikeuttaisi luovutushetkellä oikeuttaisi korkeampaan hankintameno-olettamaan. Lisäksi arvonnousutuloa voitaisiin myös oikaista, jos luovutushetkellä TVL:n 48 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun sukupolvenvaihdoshuojennuksen edellytykset täyttyisivät.

Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättyä veroa voitaisiin myös oikaista, jos omaisuuden arvonnousutulon verovelvollisesta tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuva viiden vuoden kuluessa Suomesta pois muutosta eikä arvonnousuveron alaista omaisuutta ole tosiasiallisesti luovutettu. Jos Suomi saa tällaisessa tilanteessa sisäisen lainsäädännön ja verosopimuksen mukaisen verotusoikeuden omaisuuteen, arvonnousutulo poistettaisiin. Jos arvonnousutulon johdosta maksettava vero kuitenkin on jo suoritettu, maksettu vero palautettaisiin.

4.1.5 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa koskeva ilmoitusvelvollisuus

Jaksossa 2.5 tarkemmin kuvatuista syistä arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden luovutusten osalta tietoja kansainvälisen automaattisen tietojenvaihdon avulla ei käytännössä saataisi. Lisäksi mahdollisuudet saada tietoja pyynnöstä tapahtuvan tietojenvaihdon avulla ovat rajalliset. VML:n 7 §:n 1 momentin nojalla arvonnousutulo verovelvollisen luonnollisen henkilön olisi toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot arvonnousuveron alaisesta omaisuudestaan Suomesta pois muuttovuoden osalta sekä vuosittain siihen asti, kunnes omaisuus kokonaan tai osittain vastikkeellisesti luovutetaan. TVL:n 45 b §:n 4 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutulo ei kuitenkaan ole veronalaista, mikäli omaisuuden arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu käypä arvo olisi vähemmän kuin 500.000 euroa. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että arvonnousutulo ei kuitenkaan olisi veronalaista, mikäli arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu laskennallinen luovutusvoitto on vähemmän kuin 100.000 euroa. Ehdotetut lainkohdat rajaisivat myös ilmoitusvelvollisuutta. Ilmoitusvelvollisuutta ei siten syntyisi niille henkilöille, joiden arvonnousutulon

alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu käypä arvo olisi alle 500.000 euroa tai joiden mainittujen omaisuuserien yhteenlaskettu luovutusvoitto olisi vähemmän kuin 100.000 euroa.

Jos verovelvollinen laiminlöisi VML:n 7 §:ssä tarkemmin määritellyn ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee.

4.1.6 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron maksuunpano

4.1.6.1 Yleistä

Arvonnousutulo katsottaisiin Suomesta pois muuttoa edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi. Verovelvollisen vaatimuksesta arvonnousutulo luettaisiin muuttovuoden sijasta sen verovuoden tuloksi, jonka aikana omaisuus on luovutettu vastikkeellisesti tai lahjana. Arvonnousutulo realisoituisi siten sekä vastikkeellisen luovutuksen tai lahjoituksen seurauksena. Lahjat arvonnousuveron realisoitumisen laukaisevana luovutuksena ehdotetaan otettavaksi mukaan arvonnousutulon piiriin, koska muussa tapauksessa vastikkeeton luovuttaminen lahjoittamalla olisi varsin helppo tapa kiertää arvonnousutulon verotus lahjoittamalla lähipiirille, erityisesti tilanteessa, jossa kaikki osapuolet asuvat ulkomailla eikä Suomella nykyisen perintö- ja lahjaverolain nojalla ole verotusoikeutta lahjaan. Perintö on myös vastikkeellinen luovutus, mutta perintöihin ei arvonnousutulon osalta arvioitu liittyvän sellaista verosuunnittelumahdollisuutta, että perintönä tapahtuvien vastikkeettomien luovutusten mukaan ottamista arvonnousutulon laukaisevaksi luovutukseksi olisi pidetty tarkoituksenmukaisena.

Mikäli arvonnousutulon veronalainen omaisuus luovutettaisiin vain osittain, luovutusvoiton laskentaa koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti soveltuvin osin noudattaen verosta maksuunpantaisiin se osa, joka vastaa luovutetun omaisuuden osuutta koko veronalaisesta omaisuudesta. Mikäli omaisuuden arvonnousutulon johdosta verovelvollinen laiminlöisi VML:n 7 §:ssä tarkemmin määritellyn ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee.

4.1.6.2 Vakuuden asettaminen luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousun verotusta lykkäessä

EU-tuomioistuimen ratkaisussa asiassa National Grid Indus C-371/10 todettiin, että huomioon on otettava myös riski veron kantamatta jäämisestä, joka kasvaa ajan kuluessa. Jäsenvaltio voisi ottaa sen huomioon verovelkojen lykättyyn maksamiseen sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössään pankkitakauksen antamisen kaltaisilla toimenpiteillä (tuomion kohta 74). Asiassa C-164/12, DMC Beteiligungsgesellschaft mbH, EU-tuomioistuin totesi, että koska tällaisilla takauksilla on sinänsä rajoittava vaikutus, niitä ei lähtökohtaisesti voida asettaa arvioimatta etukäteen riskiä veron kantamatta jättämisestä (tuomion kohta 67). Tämän mukaisesti, jotta lykättylle veronmaksulle voitaisiin vaatia vakuutta, tulisi voida osoittaa tosiasiallinen riski verojen jäämisestä perimättä. Riski olisi arvioitava tapauskohtaisesti.

Verohallinto voisi vaatia vakuutta, jos arvonnousutulon tuloksi lukemisen lykkäystä vaatinut arvonnousutulo verovelvollinen muuttaisi muuhun kuin toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon tai sellaiseen Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon, joka on tehnyt verovelvollisen jäsenvaltion tai Euroopan unionin kanssa keskinäistä avunantoa verosaatavien perinnässä koskevan sopimuksen, joka vastaa keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnästä annetussa neuvoston direktiivissä 2010/24/EU säädettyä kes-

kinäistä virka-apua, jos on osoitettavissa oleva ja tosiasiallinen riski verojen jäämisestä perimättä. ETA-valtioiden osalta edellä mainittu edellytys virka-apusopimuksen osalta täyttyy Norjan ja Islannin osalta. Esimerkiksi Sveitsi ei ole ETA-valtio. Vakuus voitaisiin laskea kaavamaisesti kiinteän veroprosentin mukaan, koska lopullinen veron määrä ei olisi selvillä vielä muutovuoden verotuksessa. Vakuuden asettamisesta ehdotetaan säädettäväksi VML:n 50 b §:n 2 momentissa.

4.1.6.3 Korkoseuraamukset

Mikäli arvonnousutulon johdosta verovelvollinen vaatisi arvonnousutulon verottamista luovutusvuoden tulona, luovutusvuonna maksuun pantavalle arvonnousutulolle ei perittäisi korkoa. Mikäli arvonnousutulon johdosta verovelvollinen ei vaatisi arvonnousutulon verottamista luovutusvuoden tulona ja maksaisi arvonnousutulon johdosta maksuun pantavan veron ja vero myöhemmin palautettaisiin, veron palauttamiseen sovellettaisiin verokantolain (11/2018) veron palauttamista koskevia säännöksiä, mukaan lukien hyvityskorkoa koskevat säännökset.

4.1.7 Suhde verosopimukseen ja ulkomaisen veron hyvittäminen

4.1.7.1 Yleistä

Arvioitaessa verosopimuksen soveltumista omaisuuden arvonnousua koskevan verotuksen osalta, ensin kansallisen säännöksen sisältö tulisi olla ratkaistu. Keskeistä tältä osin on ratkaista, onko kyse arvonnousutuloverovelvollisen osalta yleisesti verovelvollisuuskauden viimeisestä tapahtumasta ennen maastamuuttoa vai tapahtumasta, joka koskee maastamuuton jälkeistä aikaa ja siten kautta rajoitetusti verovelvollisena. Malliverosopimuksen 13 artiklan mukaan muun kuin kiinteän omaisuuden, kiinteän toimipaikan tai sen liikeomaisuuteen kuuluvan irtaimen omaisuuden, laivan tai ilma-aluksen tai sellaisten osakkeiden luovutuksesta, joiden arvosta enemmän kuin 50 prosenttia suoraan tai välillisesti kertyy toisessa sopimusvaltiossa olevasta kiinteästä omaisuudesta, verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa luovuttaja asuu. Jos henkilö on Suomessa rajoitetusti verovelvollinen, OECD:n mallisopimuksen mukainen verosopimus estää Suomen verotusoikeuden malliverosopimuksen 13 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen irtaimen omaisuuden luovutusvoittojen osalta.

Tältä osin ehdotetaan, että käyttöön otettavan arvonnousutulon osalta verotus kohdistuisi laskennalliseen luovutusvoittoon, joka olisi arvonnousutuloverovelvollisen henkilön yleisen verovelvollisuuskauden viimeinen tapahtuma. Tällöin OECD:n malliverosopimuksen mukainen verosopimus ei estäisi Suomen verotusoikeutta arvonnousutulon osalta, mutta verosopimuksista voi kuitenkin seurata tulon määrää koskevia rajoituksia. Esimerkiksi Saksan verosopimuksessa niin sanotun lähtövaltion verotusoikeutta on rajoitettu asuinpaikan vaihtumiseen mennessä tapahtuneeseen arvonnousuun. Lisäksi sopimuksessa on määrätty, että toinen valtio ei saa omassa verotuksessaan lukea mukaan jo ensimmäisessä valtiossa verotettua arvonnousua. Nämä määräykset sopisivat yhteen Suomessa kaavaillun lainsäädännön kanssa, joten verosopimus asettaisi rajoituksia suunnitellun lainsäädännön soveltamiselle.

4.1.7.2 Uuden asuinvaltion kanssa tehtyyn verosopimukseen sisältyy arvonnousutulon verottamisen salliva säännös

Arvonnousutulon verottamisen salliva säännös sisältyy 6 verosopimukseen. Nämä verosopimuksen on tehty seuraavien maiden kanssa: Alankomaat, Etelä-Korea, Iso-Britannia, Kanada ja Saksa sekä Pohjoismaat. Arvonnousutuloverovelvollisen muuttaessa johonkin näistä valtiosta verosopimus sallisi Suomen verotusoikeuden verovelvollisen luovuttaessa arvonnousutulon kohteena olleen omaisuuden.

4.1.7.3 Uuden asuinvaltion kanssa tehtyyn verosopimukseen ei sisälly arvonnousutulon verottamisen sallivaa säännöstä

Jos omaisuuden arvonnousutuloverovelvollinen muuttaa valtioon, jonka kanssa tehtyyn verosopimukseen ei sisälly arvonnousutulon verottamista sallivaa säännöstä, verosopimus ei estäisi Suomen verotusta, koska kyse olisi yleisesti verovelvollisen irtaimen omaisuuden laskennallisen luovutusvoiton verottamisesta. Kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskevan kysymyksen osalta uusi asuinvaltio voisi tulkinta asiaa joillakin seuraavista tavoista:

Vaihtoehto 1: Asuinvaltio ei verota luovutusvoittoja, jolloin ei synny kaksinkertaista verotusta: Omaisuuden arvonnousutuloverovelvollinen muuttaa valtioon, joka ei verota luovutusvoittoja (esim. Sveitsi). Arvonnousutuloverovelvollisen luovuttaessa veronalaisen omaisuuden, luovutukseen ei kohdistu asuinvaltiossa luovutusvoittoveroa eikä kaksinkertaista verotusta näin ollen synny.

Vaihtoehto 2: Asuinvaltio hyväksyy Suomessa käytetyn luovutushinnan hankintahinnaksi, ei synny kaksinkertaista verotusta: Jos arvonnousutuloverovelvollinen luovuttaa omaisuuden, johon Suomessa kohdistuu arvonnousutulon perusteella määrättävä vero, asuinvaltio voi tulkinta verosopimusta siten, että se hyväksyy arvonnousutulon perusteella määrättävän veron verovelvollisen yleisen verovelvolliskauden viimeiseksi tapahtumaksi. Vaihtoehtoisesti asuinvaltiolla voisi olla kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan hankintahinnaksi hyväksytään toisen valtion verotuksessa omaisuuden arvonnousun verotuksessa käytetty arvo. Jos asuinvaltio hyväksyy omaisuuden hankintahinnaksi Suomessa laskennallisessa luovutusvoittolaskennassa käytetyn luovutushinnan eli käytännössä käyvän arvon maastamuuttohetkellä, luovutusvoittoverotus asuinvaltiossa kohdistuu ko. valtiossa kertyneeseen arvonnousuun eikä kaksinkertaista verotusta synny.

Vaihtoehto 3: Asuinvaltio poistaa kaksinkertaisen verotuksen: Jos arvonnousutuloverovelvollinen luovuttaa omaisuuden, johon Suomessa kohdistuu omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävä vero, asuinvaltio voi tulkinta verosopimusta siten, että se hyväksyy Suomessa maksuunpannun veron. Tällöin se poistaa kaksinkertaisen verotuksen hyvitys- tai vapautusmenetelmällä eli vähentää Suomessa maksuunpannun arvonnousutulon perusteella määrättävän veron asuinvaltiossa luovutusvoitosta maksuunpannusta verosta tai jättää veronsa maksuunpanematta sen luovutusvoiton osalta, joka on jo verotettu Suomessa. Tällöin Suomessa maksuunpannusta verosta ei hyvitetä asuinvaltiossa veroa, vaan Suomi saa koko arvonnousutulon perusteella määrätyn veron itselleen.

Vaihtoehto 4: Asuinvaltio ei poista kaksinkertaista verotusta: Asuinvaltio voi tulkinta verosopimusta siten, ettei Suomella ole verotusoikeutta luovutusvoiton osalta, koska Suomi ei tulon realisoitumishetkellä ole asuinvaltio eikä lähdevaltio. Tällöin se voi jättää Suomessa määrätyn veron kokonaan huomioimatta. Jos tavoitteena nyt käyttöönotettavassa arvonnousutulon veromallissa on yksinkertainen verotus ja pyrkimys välttää kaksinkertainen verotus, voidaan Suomessa kansallisesti säätää, että Suomi hyvittää eli vähentää Suomessa maksuunpannusta arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta asuinvaltiossa luovutusvoitosta maksuunpannun veron. Tältä osin Suomi hyvittäisi kuitenkin vain sen osuuden, joka kohdistuu Suomessa kertyneeseen arvonnousuun. Tätä vaihtoehtoa voidaan havainnollistaa seuraavalla esimerkillä:

Esimerkki 1 vaihtoehto 4 osalta: Henkilö A muuttaa Suomesta toiseen valtioon, josta tulee hänen asuinvaltionsa. Muuton jälkeen hän myy omistamiaan varoja, joihin Suomessa on kohdistunut arvonnousuverotus. Hankintahinta on ollut Suomessa 1 milj. euroa. Omaisuuden käypä arvo muutettaessa Suomesta on 3 milj. euroa. Suomi määrää arvonnousutulon perusteella veron 3 milj. euroa – 1 milj. euroa = 2 milj. euroa x 32 % = 640 000 euroa. Omaisuus myydään toisessa

valtiossa hintaan 4 milj. euroa. Asuinvaltio määrittää luovutusvoiton 4 milj. euroa – 1 milj. euroa = 3 milj. euroa, josta se määrää veroa 750 000 euroa. Suomi hyvittää Suomessa arvonnousutulon perusteella määrätystä verosta vain sen osuuden, joka kohdistuu omaisuuden arvonnousuun Suomessa, eli 2 milj. / 3milj. euroa x 750 000 euroa = 500 000 euroa. Suomessa maksuunpannaan omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättyä veroa 640 000 euroa – 500 000 euroa = 140 000 euroa.

4.1.7.4 Ulkomaisen veron hyvittäminen omaisuuden arvonnousutulon osalta

Henkilön muuttaessa Suomesta ja myydessä omaisuutta asuessaan toisessa valtiossa esityksessä ehdotetaan kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettuun lakiin (1552/1995, jäljempänä *menetelmälaki*) ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 b §, jossa säädettäisiin, että arvonnousutulon laskennallisen luovutusvoiton johdosta maksettavasta verosta vähennettäisiin se toisessa valtiossa maksettu veron määrä, joka vastaa samasta tulosta vastaavalta ajalta suoritettujen verojen määrää, jos valtio, jossa verovelvollinen asuu omaisuutta luovutettaessa, ei vähennä omaisuuden hankintahintana Suomessa arvonnousutulon verotuksessa käytettyä arvoa tai ei poista kaksinkertaista verotusta. Hyvitys ei voisi kuitenkaan ylittää TVL:n 45 b §:n 1 momentin nojalla suoritettavan omaisuuden arvonnousutulon perusteella suoritettavan veron määrää.

VML:n 4 luvun 54–59 §:ään sisältyvät säännökset verotuksen muuttamisesta viranomaisen aloitteesta. VML:n 5 lukuun sisältyvät säännökset muutoksenhausta. Pääsääntöisesti määräaika verotuksen muuttamiselle viranomaisen aloitteesta sekä muutoksenhaulle oikaisuvaatimuksella on kolme vuotta verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Mikäli arvonnousutulon osalta verovelvollinen luovuttaisi arvonnousutulon alaisen omaisuuden pidemmän kuin kolmen vuoden pituisen ajan jälkeen, verotuksen muutoksenhakusäännöt eivät tällä hetkellä salli muutoksenhaun hakemista toimitettuun verotukseen ulkomaisen veron hyvittämisen osalta. Tästä johtuen VML:n 65 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan arvonnousutuloon kohdistuvan ulkomaan veron hyvityksen osalta muutosta saisi hakea siltä verovuodelta, jolta syntynyttä arvonnousutuloa ulkomaan veron hyvitys koskee.

Verohallinto on 27.4.2022 antanut ohjeen Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistaminen (VH/1404/00.01.00/2022)². Ohjeen mukaan ulkomainen vero katsotaan suoritetuksi, kun ulkomainen lopullinen vero on maksettu tai ulkomaisen lopullisen veron ollessa maksamatta sitä vastaava ennakkovero on maksettu. Vaatimuksessa ulkomaisen veron hyvittämisestä on oltava selvitys vieraan valtion veron määrästä ja maksuperusteesta sekä veron suorittamisesta ja muut hyvityksen antamista varten tarpeelliset seikat. Selvitykseksi toisen valtion verosta hyväksytään esimerkiksi verotuspäätös tai tulon maksajalta saatu todistus ennakonpidätyksestä. Ohjeessa todettua voidaan soveltuvin osin soveltaa myös arvonnousutuloon kohdistuvan ulkomaisen veron hyvittämiseen.

4.1.8 Ulkomailla arvonnousuverotuksen kohteena olleen omaisuuden luovutusvoiton laskenta luovutuksen tapahtuessa Suomessa

Luonnollinen henkilö on saattanut asua aiemmin ulkomailla ja muuttaa Suomeen. Tällöin on mahdollista, että henkilön omistama omaisuus on kerryttänyt arvonnousua ajalta ennen Suomeen muuttoja. Omaisuuserän realisoitumaton arvonnousu on voinut olla omaisuuden arvonnousun perusteella verotuksen kohteena lähtövaltiossa ennen henkilön muuttoja Suomeen.

---

² [Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistaminen - vero.fi](https://www.kansainvalisenvero.fi/kansainvalisen-kaksinkertaisen-verotuksen-poistaminen-vero.fi)

TVL:n 46 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi ulkomailla omaisuuden arvonnousuverotuksen kohteena olleen omaisuuden hankintamenosta, kun omaisuus luovutetaan henkilön asuessa Suomessa, mikäli menetelmälain 9 b §:n 2 momentista ei muuta johdu. Viimeksi mainitussa säädettäisiin, että luovutusvoitosta perittävästä pääomaverosta ensi sijassa hyvitetäisiin lähtövaltiossa maksuunpantu arvonnousuvero, jos lähtövaltiossa maksuunpantu arvonnousuveron määrä on vähemmän kuin 3/5 verosta, joka olisi vastaavasta tulosta maksuunpantu Suomessa. Jos lähtövaltiossa arvonnousun perusteella maksuunpantu vero olisi enemmän kuin 3/5 verosta, joka olisi maksuunpantu Suomessa, hankintahintana käytettäisiin lähtövaltiossa käytettyä hankintahintaa, jos se vastaa omaisuuden käypää arvoa Suomeen muutettaessa. Verovelvollisen tulisi esittää luotettava selvitys toisen valtion arvonnousuverotuksesta. Muissa tilanteissa hankintameno määräytyisi yleisten luovutusvoiton laskentaa koskevien periaatteiden mukaisesti.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Yleistä taloudellisista vaikutuksista

Arvonnousuverolla olisi suoria verotuottovaikutuksia. Verohallinnon aineistosta tehtyjen laskelmien perusteella arvonnousuveroa maksuunpantaisiin noin 0–70 miljoonaa euroa vuodessa riippuen käytetyistä oletuksista ja laskentavuodesta. Aineiston puutteista johtuen on syytä arvelta, että aineistolla tehdyt laskelmat hieman liioittelevat veron tuottoa. Lisäksi voimaantulo vuonna ja muutamana sitä seuraavana vuonna veron tuotto jäisi pienemmäksi johtuen verokertymän viiveellisyydestä. Tietojen puutteesta johtuen laskelmissa ei olla huomioitu lahjoituksena tai perintönä luovutettua omaisuutta, eikä joitakin omaisuuseriä, kuten virtuaalivaluuttoja.

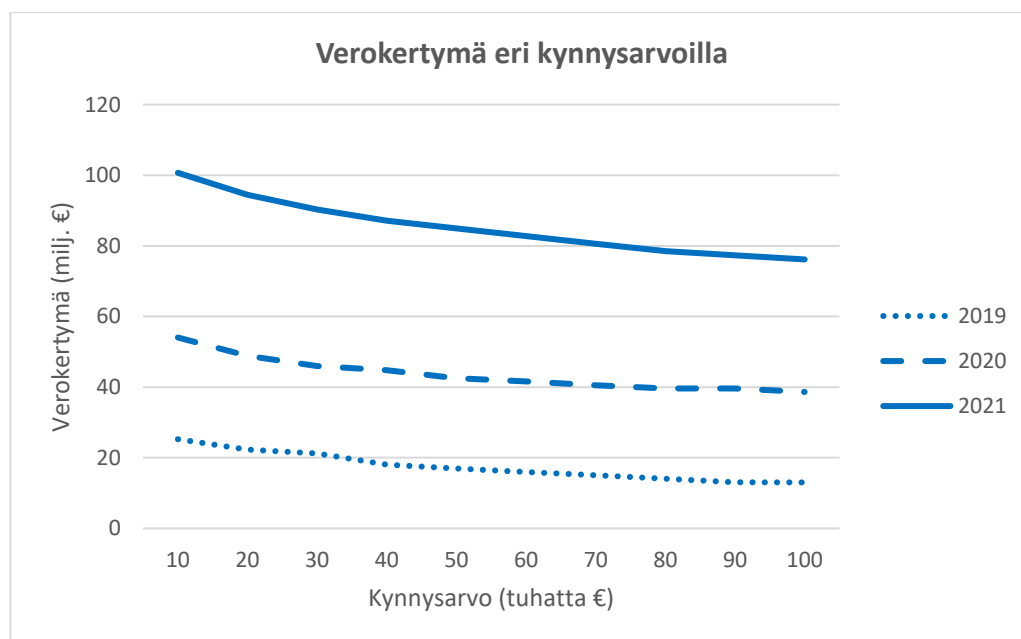
Verotuottovaikutuksen laskennassa käytetty aineisto

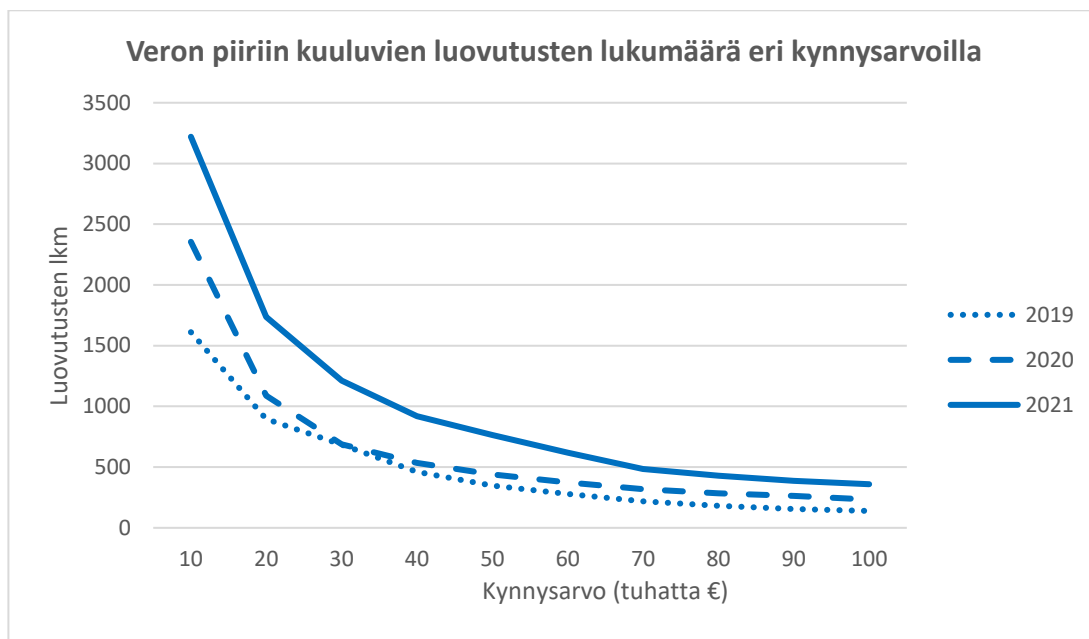
Verotuottovaikutuksia on arvioitu Verohallinnon Valtiovarainministeriölle keräämän aineiston perusteella. Aineistoon on poimittu henkilöt, jotka ovat muuttuneet rajoitetusti verovelvollisista yleisesti verovelvollisiksi tai heidän verosopimuksen mukaiseksi asuinvaltioksi on tullut muu valtio kuin Suomi vuosina 2019–2021. Näitä tietoja on yhdistetty muuton jälkeisiin varainsiirtoveroilmoituksiin arvopapereiden luovutusvoitosta ja arvopaperivälittäjien vuosi-ilmoitustietoihin myyntivoitosta. Aineistosta puuttuvia hankintahintoja on korvattu hankintameno-olettamalla. Näistä tiedoista on laskettu, paljonko verotuloja olisi kertynyt vuosina 2019–2021, jos arvonnousuveroa olisi näiltä vuosilta kerätty.

Aineistosta ei pysty selvittämään, mikä osuus arvonnoususta on kertynyt Suomessa asumisen aikana ja mikä vasta muuton jälkeen. Laskelmissa on siksi jouduttu käyttämään ilmoitusten koko myyntivoittoa vaikutusarvion perustana. Aineistosta on kuitenkin laskennan yhteydessä poistettu luovutustapahtumia, joissa maastamuutosta on kulunut hyvin pitkä aika olettaen, näissä luovutuksissa vain pieni osuus luovutusvoitosta olisi muodostunut Suomessa asumisen aikana. Aineistosta puuttuu myös paljon arvopaperien hankinta-aikoja. Tästä johtuen laskelmissa on luultavasti mukana sellaisia arvopaperikauppoja, joiden kohteena ollut arvopaperi on todellisuudessa hankittu vasta Suomesta muuton jälkeen, eikä luovutusvoiton tällöin pitäisi olla arvonnousuveron piirissä. Näistä syistä johtuen aineistolla tehdyt laskelmat todennäköisesti liioittelevat veron tuottoa.

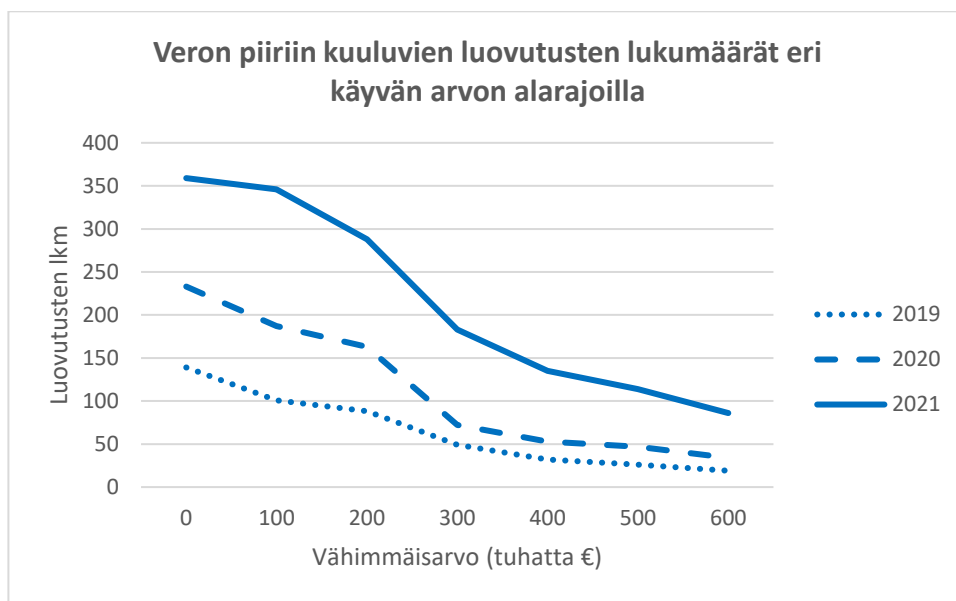
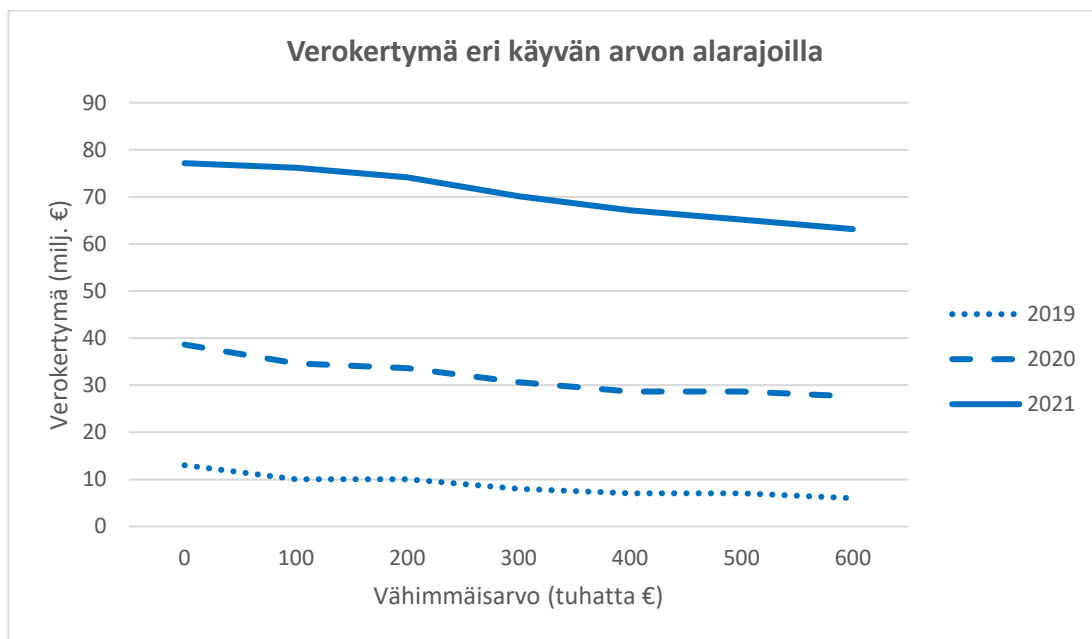
Kynnysarvon ja käyvän arvon alarajan vaikutus verokertymään

Aineiston perusteella suurin osa maksuunpantavasta verosta tulee isoista, yli 100 000 euron luovutusvoitoista. Arvonnousuverolle asetetulla 100 000 euron ns. kynnysarvolla onkin siksi melko pieni vaikutus veron tuottoon. Esimerkiksi vuonna 2021 nykyisellä kynnysarvolla maksuunpantu vero olisi ollut vain 20 prosenttia pienempi kuin 10 000 euron kynnysarvolla. Veron piiriin kuuluvien arvopaperiluovutusten määrä kuitenkin laskee merkittävästi enemmän. Kynnysarvon voidaankin ennakoida laskevan hallinnollista taakkaa huomattavasti, ilman että vaikutus verokertymään on merkittävä. Seuraavissa kahdessa kuviossa ei ole huomioitu arvonnousutulon alaisen omaisuuden yhteenlasketun käyvän arvon 500 000 euron vähimmäisrajaa.

Kynnysarvon lisäksi arvonnousuveron piirissä olevien omaisuuserien käyvä arvolle asetettaisiin alaraja. Kuten kynnyksarvonkin tapauksessa, myös käyvän arvon alarajalla olisi melko pieni vaikutus verokertymään, mutta kohtuullisen suuri vaikutus veron piirissä olevien luovutusten lukumäärään. Myös käyvän arvon alarajan voi tämän vuoksi olettaa vähentävän veroon liittyvää hallinnollista taakkaa. Seuraavat kuvaajat kuvaavat käyvän arvon alarajan vaikutuksia. Alarajan vaikutuksia laskiessa on taustalle oletettu 100 000 euron kynnyksisarvo.

Verokertymä vuosittain

Aineiston perusteella maksuunpantavassa veron määrässä olisi ollut merkittävää vaihtelua vuosittain. Vuonna 2019 maksuunpantu vero olisi ollut vain hieman yli kymmenesosa vuoden 2021 tasosta. Maksuunpantavan veron vuosittaista vaihtelua on todennäköisesti vaikea ennakoida, sillä jopa yksittäisillä suurilla osakekaupoilla voi olla tasoon merkittävä vaikutus. Seuraavassa

kuvaajassa on oletettu 100 000 euron kynnsarvo ja 500 000 euron käyvän arvon alaraja. Lisäksi vero peritään vain 100 000 euron ylittävästä osuudesta.

Verokertymät ensimmäisinä vuosina

Koska vero laskettaisiin vuodesta 2023 alkaen niille henkilöille, jotka muuttavat pois maasta, mutta ei niille, jotka ovat jo muuttaneet maasta aiemmin, jäisi ensimmäisten vuosien verokertymä merkittävästi matalammaksi, sillä se kohdistuu merkittävästi suppeampaan joukkoon, kuin verohallinnon aineistolla tehdyissä laskelmissa. Lisäksi vero maksuunpannaan vasta kun arvopaperi luovutetaan. Verohallinnon aineistosta käy ilmi, että suurin osa arvopapereista luovutetaan maastamuuttoa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Eniten arvopapereita on luovutettu 2–6 vuotta muuton jälkeen. Arvopapereita on kuitenkin luovutettu myös yli kaksikymmentä vuotta maastamuutosta. Tästä johtuen kestääkin useita vuosia, ennen kuin arvonnousuveron kertymä todellisuudessa saavuttaisi laskennallisen vuositason.

Kun veron vuoden laskennalliseksi tasoksi oletetaan 0–70 miljoonaa euroa, ja oletetaan verokertymän kasvavan tasaisesti kymmenen vuoden ajan, saataisiin ensimmäisen verovuoden kertymäarvioksi 0–7 miljoonaa euroa. Toisena verovuotena arvio olisi 0–14 miljoonaa euroa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin

Esityksen arvioidaan lisäävän merkittävästi Verohallinnon työtä. Työllistäviä tehtäviä ovat muun muassa omaisuuden käyvän arvon määrittäminen, laskennallisen luovutusvoiton laskeaminen, maksuerien muodostaminen sekä asiaan liittyvä neuvonta, ohjeistus ja tiedotus. Lisäksi esitys edellyttää Verohallinnon tietojärjestelmien merkittäviä muutoksia lainsäädännön voimaantullessa.

4.2.3 Vaikutukset verovelvollisiin.

Verotusoikeuden laajennus merkitsisi sitä, että lakimuutoksen soveltamisalan piirissä olevien omaisuuden arvonnousutulon alainen luovutusvoitto olisi lain voimaantulon jälkeen veronalaista tuloa Suomessa. Tällöin omaisuuden arvonnousutulon johdosta jokaisen Suomesta muuttavan verovelvollisen tulisi selvittää veronalaisen omaisuuden verokohtelu Suomessa ja sen johdosta olla yhteydessä veroviranomaisiin sekä täyttää omaisuuden arvonnousutulon verottamiseen liittyvä ilmoitusvelvollisuus. Mainittuihin verovelvollisiin kohdistuisi siis edellä kuvattuja hallinnollisia velvoitteita. Lakimuutoksen myötä sen soveltamisalan piirissä verovelvollisten luovutusvoittotuloon kohdistuisi verorasitus, jota aiemmin ei ole ollut. Tämä saattaa tehdä joissakin tilanteissa muuttamisen Suomeen vähemmän houkuttelevaksi.

4.2.4 Vaikutukset elinkeinoelämään

Mikäli omaisuuden arvonnousutulon verottamista koskevalla lakimuutoksella on vaikutuksia siihen, että joissakin tilanteissa Suomeen muuttaminen voidaan kokea vähemmän houkuttelevaksi, lakimuutoksella voi joissain tilanteissa olla haitallisia vaikutuksia ulkomaisen työvoiman saatavuuteen ja siten yritysten työvoiman tarpeen täyttymiseen.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Valtiovarainministeriö on laatinut selvityksen luonnollisten henkilöiden maastamuuttoverosta (valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:9), jossa on kuvattu maastamuuttoveron tai arvonnousuveron eri toteuttamismalleja.

Valmistelussa on ollut esillä arvonnousutulon alaisen omaisuuden lahjana tapahtuvien vastikkeettomien luovutusten käsittely lahjaverotuksessa sen sijaan, että lahjaa pidettäisiin arvonnousutulon verottamisen realisoivana tapahtumana. Lahjana tapahtuvien vastikkeettomien luovutusten sisällyttämistä arvonnousutulon realisoivien tapahtumien piiriin pidettiin valmistelussa hallinnollisesti yksinkertaisempänä tapana huomioida nämä luovutukset.

Valmistelussa on ollut esillä lisäksi erilaisia alarajahuojennuksen määriä. Tältä osin tavoitteena on ollut parantaa arvonnousutuloa koskevan sääntelyn selkeyttä sekä hallinnollista toteutettavuutta. Valmistelussa päädyttiin ehdottamaan, että arvonnousutuloa koskevaan sääntelyyn sisältyisi kaksi alarajahuojennusta, toinen omaisuuden käyvän arvon osalta ja toinen laskennallisen luovutusvoiton osalta.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Ruotsi

5.2.1.1 Nykytilanne

Ruotsissa ei ole käytössä varsinaista luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskevaa säännöstä. Ruotsilla on kuitenkin oikeus tietyn edellytyksin verottaa rajoitetusti verovelvollisen saamia luovutusvoittoja maastamuuton jälkeen. Niin sanotun kymmenen vuoden säännön nojalla Ruotsilla on oikeus verottaa rajoitetusti verovelvollisen saamia luovutusvoittoja, jos henkilö on ollut Ruotsissa asuva tai oleskellut pysyvästi Ruotsissa luovutusvuonna tai jonain luovutusta edeltävänä kymmenenä kalenterivuotena. Kymmenen vuoden säännön nojalla veronalaisia omaisuseriä ovat tietynlaiset osaomistusoikeudet sekä omistusosuudet ruotsalaisissa

ja ulkomaisissa yhtiöissä. Kymmenen vuoden sääntö ei kuitenkaan sovellu osuuksiin sijoitusrahastoissa ja erikoissijoitusrahastoissa sekä osakesäästötillillä oleviin omaisuuseriin. Kymmenen vuoden sääntöä sovelletaan myös osakevaihdoissa verottamatta jääneeseen luovutusvoittoon, jos verovelvollinen muuttaa Euroopan talousalueen ulkopuolelle kymmenen vuoden sisällä siitä, kun hän muutti Ruotsista pois.

5.2.1.2 Maastamuuttovero koskeva selvitys

Kymmenen vuoden säännön soveltamiseen on katsottu sisältyvän ongelmallisuuksia eikä se enää täytä tarkoitustaan. Tämän vuoksi kyseessä olevan säännöksen sisältöä on tarkoitettu uudistaa Ruotsissa. Ruotsissa on vuosina 2017–2018 esitetty ja käsitelty hyvin yksityiskohtaisesti luonnollisten henkilöiden maastapoistumisveron säätämismahdollisuutta. Ruotsissa päätettiin olla säätämättä nyt puheena olevan kaltaista luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyä. Lausuntokierroksella olleen ehdotuksen muotoilussa katsottiin olevan ongelmia. Lisäksi katsottiin, että mahdollisuus toteuttaa sukupolvenvaihdoksia myymättä osia yrityksistä on tärkeää perheyrittäjien selviytymiselle. Yrityksillä tulee myös olla mahdollisuus laajentua ulkomaille, eikä työntekijöiden muuttoa tällöin tule vaikeuttaa.

Skatteverketin laatimassa muistiossa ehdotettiin, että kymmenen vuoden sääntö tulisi kumota ja korvata se maastamuuttoverolla, jolla realisoimattomia pääomavoittoja verotettaisiin maastamuuton yhteydessä. Lisäksi muistiossa ehdotettiin, että myös vastikkeettomia luovutuksia joko rajoitetusti verovelvolliselle tai verosopimuksen mukaan toisessa jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle verotettaisiin. Verovelvollisuus olisi määräytynyt siten, että luonnollinen henkilö, joka on muuttanut ulkomaille ja josta on tullut rajoitetusti verovelvollinen tai jolla on verosopimuksen mukaan kotipaikka toisessa verosopimusvaltiossa (maastamuutto), on verovelvollinen pääomavoitosta, jonka katsotaan muodostuneen päivää ennen maastamuuttoa. Säännöksiä olisi yhtäältä sovellettu luonnollisiin henkilöihin, jotka olisivat olleet tuloverolain mukaan verovelvollisia tulosta enemmän kuin viitenä vuotena maastamuuttoa edeltävistä kymmenestä vuodesta.

Säännöksiä olisi sovellettu vain sellaisiin pääomavoittoihin, joiden määrä olisi ollut vähintään 100 000 kruunua. Ruotsissa ehdotetussa mallissa veropohja olisi ollut laaja. Veronalaisia omaisuuseriä olisivat olleet osakeomistukset / osakasoikeudet ja saamisoikeudet, ruotsalaisen kommandiittiyhtiön osuudet, ulkomaisen osakasverotettavan oikeushenkilön osuudet sekä muu irtain omaisuus, joka ei olisi henkilökohtaisessa käytössä, sekä tällaisiin varoihin liittyvät velvoitteet. Sääntely olisi koskenut myös perintönä ja lahjana saatuja omaisuuseriä. Poikkeuksena laajasta veropohjasta olisivat olleet osakesäästötillillä olevat sekä elinkeinotoiminnan tulolajissa verotettavat varat ja velvoitteet.

Ruotsissa ehdotetussa mallissa maastapoistumisverotus olisi toimitettu ja vero määrätty sinä verovuonna, jona maastamuutto olisi tapahtunut. Veron maksamiselle olisi myönnetty verovelvollisen pyynnöstä lykkäystä, jos luonnollinen henkilö olisi muuttanut ETA-alueella sijaitsevaan valtioon tai valtioon, jonka kanssa Ruotsilla olisi verosopimus, joka sisältäisi määräykset tietojenvaihdosta. Viimeksi mainitun osalta maksunlykkäykseen olisi voitu liittää ehto vakuuden asettamisesta ja maksunlykkäys myöntää enintään viideksi vuodeksi. Maksunlykkäyksen saaneiden olisi vuosittain ilmoitettava erityisiä tietoja Skatteverketille.

Ruotsissa ehdotetussa mallissa maksunlykkäys olisi päättynyt ja vero olisi tullut maksettavaksi, jos:

- Varallisuuserä tai velvoite, joista lykkäys johtuisi, olisi myyty tai velvoite lakannut, luovutettu vastikkeettomasti tai se olisi muutoin menettänyt kykynsä lisätä verovelvollisen veronmaksukykyä.
- Verovelvollinen tai tämän lähiomainen olisi välittömästi tai välillisesti määrännyt verotettava arvonnoususta ilman, että varallisuuserä olisi luovutettu tai velvoite lakannut.
- Verovelvollinen tai tämän lähiomainen olisi saanut lainan yhtiöltä, jonka osakasoikeuksiin lykätty vero liittyisi tai samaan konserniin kuuluvalta yritykseltä taikka yritykseltä, joka olisi saanut lainan ensiksi mainituilta yrityksiltä.
- Verovelvollinen kuolisi tai muuttaisi ETA-alueen ulkopuolelle, eikä uutta lykkäystä myönnettäisi.
- Verovelvollinen laiminlöisi veloitteensa antaa vuosittain erityisiä tietoja Skatteverketille.
- Verovelvollinen sitä pyytäisi.

Ruotsissa ehdotetussa mallissa sen jälkeen, kun maksunlykkäys olisi päättynyt, maksettavaksi tulevan veron määrää olisi oikaistu seuraavilla erillä:

- Arvon alentumisvähennys, jos omaisuuserien arvo olisi maastamuuton jälkeen alentunut. Arvon alentumisen vähentäminen edellyttäisi yhtäältä, että se olisi ollut lopullinen ja todellinen. Toisaalta arvon alentumisen vähentäminen edellyttäisi, että sitä ei olisi voitu ottaa huomioon sen valtion verotuksessa, johon verovelvollinen oli muuttanut.
- Ulkomailla suoritettun veron määrä vähennettäisiin Ruotsissa maksettavaksi tulevasta veron määrästä.
- Omaisuuden luovutuksesta syntynyt mahdollinen luovutustappio.

Henkilön muuttaessa takaisin Ruotsiin jäljellä oleva lykätyn veron määrä olisi mitätöity. Lisäksi mainitussa tilanteessa maastapoistumisveron alaisten omaisuuserien, joista lykkäys johtuisi, hankintamenot olisivat säilyneet ennallaan, jos verovelvollinen ei olisi luovuttanut kyseisiä omaisuuseriä.

Ehdotettuun sääntelyyn sisältyisi poikkeus vastikkeettomien luovutusten osalta. Jos luonnollinen henkilö tai tämän kuolinpesä luovuttaisi vastikkeetta varoja rajoitetusti verovelvolliselle tai sellaiselle henkilölle, jonka verosopimuksen mukainen kotipaikka olisi toisessa valtiossa, luovutusta verotettaisiin tällöin muuna kuin vastikkeettomana luovutuksena, josta muodostuisi luovuttajalle pääomavoittoa tai pääomatappiota.

5.2.1.3 Ilmoitus toukokuussa 2022

Ruotsin hallitus ilmoitti 27.5.2022 asettaneensa selvitysmiehen, jonka tehtävänä on arvioida, olisiko niin sanottu kymmenen vuoden sääntö korvattava tai täydennettävä säännöksillä, jotka koskevat realisoimattomien luovutusvoittojen verotusta tilanteessa, jossa luonnollinen henkilö maastamuuton johdosta lakkaa olemasta yleisesti verovelvollinen tai hänellä on verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa toisessa valtiossa. Selvitysmiehen tulee tehdä säädösehdotukset tehokkaasta luovutusvoittojen verotuksesta maastamuuton yhteydessä tehokkaan pääomatulo-verotuksen järjestelmästä siirron yhteydessä. Selvitys tulisi tehdä helmikuuhun 2023 mennessä.

5.2.2 Tanska

Tanskassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, jonka veropohja on laaja. Veronalaisia omaisuuseriä ovat muun ohella osakkeet (sekä tanskalaisten että ulkomaisten yhtiöiden), kiinteä omaisuus, osakeoptiot ja optio-oikeudet sekä merkintäoikeudet, tietyt velat ja velkasitoumukset, tietyt eläkevakuutuksiin tehdyt suoritukset sekä poistokelpoiset omaisuus-erät. Tämä esitys Tanskan maastapoistumisverosta keskittyy osakeomistuksen maastapoistumisveroon.

Verovelvollisuus syntyy, kun luonnollinen henkilö muuttaa asuinpaikkansa pois Tanskasta tai luonnollisen henkilön verosopimuksen mukainen asuinpaikka siirtyy pois Tanskasta. Esimerkiksi osakkeiden kohdalla luonnollisen henkilön katsotaan luovuttavan osakkeet maastamuuton hetkellä niiden todennäköisestä luovutushinnasta ja veron peruste on osakkeen realisoitumaton arvonnousu. Sillä, muuttaako henkilö Tanskasta pysyvästi vai väliaikaisesti, ei ole merkitystä.

Sääntelyä sovelletaan, jos luonnollinen henkilö on ollut Tanskassa verotuksellisesti asuva yhteensä vähintään seitsemän vuotta kymmenestä ennen maastamuuttoa tai verosopimuksen mukaisen asuinpaikan vaihtumista. Jos osakkeiden arvo on korkeintaan 100 000 Tanskan kruunua, sääntelyä ei sovelleta.

Maastapoistumisverovelvollisuus syntyy välittömästi muuttohetkellä tai verosopimuksen mukaisen asuinvaltion vaihtumishetkellä. Luonnollisen henkilön on annettava muuttovuonna ilmoitus, jolla hän erittelee kaikki osakeomistuksensa.

Luonnollinen henkilö voi hakemuksesta saada korotonta lykkäystä veron maksamiselle. Maksunlykkäys voidaan antaa ilman vakuutta, jos luonnollinen henkilö muuttaa valtioon tai hänen verosopimuksen mukaiseksi asuinpaikakseen tulee valtio, jossa noudatetaan perintädirektiiviä. Maksunlykkäys voidaan myöntää ilman vakuuksia myös siinä tilanteessa, että luonnollinen henkilö muuttaa valtioon tai hänen verosopimuksen mukaiseksi asuinpaikaksi tulee valtio, jossa sovelletaan Pohjoismaista verosopimusta.

Luonnollisen henkilön antaman ilmoituksen perusteella luodaan erityinen tili, jolla seurataan osakeomistukseen liittyvää lykättyä veroa ja sen maksamista. Muuttovuonna annetun ilmoituksen lisäksi annetaan vuosittain veroilmoitus niin kauan kuin erityisellä lykätyn veron tilillä on maksettavaa veroa. Maksunlykkäyksestä huolimatta luonnollisen henkilön tulee kunakin verovuonna maksaa vähintään yksi seitsemäsosa (1/7) lykätyn veron määrästä, jos kyseistä erää ei ole vapautettu vuosittaisesta maksusta.

Lykkäys menetetään ja vero määrätään maksuun, jos verovelvollinen laiminlyö vuosittaisen ilmoittamisvelvollisuutensa. Lykkäys päättyy ja vero tulee maksettavaksi, jos omaisuus luovutetaan ja luovutuksesta syntyy tuloa. Osa verosta tulee maksettavaksi myös, jos omaisuuserästä muodostuu tuloa (esimerkiksi yhtiön osakkeille maksama osinko ja muu varojenjako sekä osakkaan yhtiöltä saama laina).

Maksettavaksi tulevan maastapoistumisveron määrää oikaistaan, kun osakkeet tosiasiallisesti luovutetaan. Tällöin maksettavaksi tulevan veron määrässä otetaan huomioon mahdollinen luovutusvoitto tai -tappio. Oikaisueränä otetaan lisäksi huomioon ulkomailla suoritettujen veron määrä, joka hyvitetään Tanskassa maksettavaksi tulevan maastapoistumisveron määrästä.

5.2.3 Norja

Norjassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, joka koskee osakkeita ja osakekirjoja, osuuksia säätiöissä/trusteissa, yhtiömiesosuuksia kommandiittiyhtiöissä sekä merkintäoikeuksia, optioita sekä muita taloudellisia oikeuksia liittyen osakkeisiin. Säädetty omaisuuserät kuuluvat maastapoistumisverotuksen piiriin riippumatta siitä, ovatko ne norjalaisia tai ulkomaisia taikka mikä on omaisuuden omistusaika tai luonnollisen henkilön omistusosuus. Sääntely koskee myös osakevaihdossa verottamatta jäänyttä luovutusvoittoa. Maastapoistumisverotusta ei kuitenkaan sovelleta omaisuuteen, joka maastamuuton jälkeen liittyy Norjassa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan.

Veron perusteena on omaisuuden arvonnousu, joka olisi tapahtunut, jos omaisuus olisi luovutettu maastamuuttoa edeltävänä päivänä sen todennäköisestä luovutushinnasta. Verovelvollisuutta ei kuitenkaan aiheudu, jos veronalaisen luovutusvoiton määrä ei ylitä 500 000 Norjan kruunua. Laskennassa huomioidaan mahdolliset luovutustappiot. Jos 500 000 kruunun raja ylittyy, vero määrätään luovutusvoiton koko määrästä.

Maastapoistumisverotusta sovelletaan vain, jos henkilö on ollut Norjassa asuva Norjan sisäisen sääntelyn ja lähtövaltion kanssa tehdyn verosopimuksen mukaan. Maastapoistumisverovelvollisuus aiheutuu, kun luonnollisen henkilön asuinpaikka siirtyy joko Norjan sisäisen lainsäädännön tai verosopimuksen mukaisesti pois Norjasta. Norjan sääntelyssä ei ole asetettu vaatimusta tietyn pituisesta asumisesta ennen Norjasta muuttoa. Verovelvollisuus aiheutuu myös tilanteissa, jossa omaisuutta luovutetaan Norjan ulkopuolella asuvalle puolisolle, vaikka luonnollinen henkilö jatkaisi Norjassa asumista.

Maastapoistumisverotus toimitetaan ja vero määrätään maastapoistumisvuonna. Luonnollisen henkilön on annettava muuttovuonna veroilmoituksen yhteydessä ilmoitus, jolla ilmoitetaan omistukset ja luovutusvoiton määrä. Alle 10 vuotta Norjassa asunut luonnollinen henkilö voi vaatia Norjaan muuttopäivän käypää arvoa omaisuuden hankinta-arvoksi, jos se ei ylitä luovutushinnaksi katsottavaa arvoa. Jos luonnollinen henkilö muuttaa ETA-alueelle ja luovutusvoiton määrä on ylittänyt 500 000 Norjan kruunun rajan, myös tappiolliset omaisuuserät voidaan huomioida maastapoistumisverotuksessa samojen periaatteiden mukaisesti kuin sellaiset omaisuuserät, joiden arvo on noussut.

Veron maksulle voidaan myöntää lykkäystä siihen saakka, kun omaisuus luovutetaan. Lykkäyksen saaminen edellyttää omistusten ja laskennallisen luovutusvoiton ilmoittamista Norjan veroviranomaiselle. Lykkäys voidaan myöntää ilman vakuutta, jos henkilö muuttaa ETA-alueella sijaitsevaan valtioon, jonka kanssa Norjalla on tietojenvaihtoa ja perintää koskeva sopimus. Muissa tilanteissa lykkäys edellyttää vakuuden asettamista. Lykkäyksen saaneen luonnollisen henkilön on annettava vuosittain Norjan veroviranomaiselle ilmoitus. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti johtaa lykkäyksen menetykseen.

Jos maastapoistumisveron maksua on lykätty ja luonnollinen henkilö luovuttaa omaisuutta 5 vuoden kuluessa verovelvollisuuden päättymisestä, vero tulee maksettavaksi. Henkilön on annettava luovutuksesta ilmoitus Norjan verohallinnolle kahden kuukauden kuluessa luovutuksesta. Veron maksun lykkäys päättyy sekä omaisuuden vastikkeellisesta että vastikkeettomasta luovutuksesta. Omaisuuden arvon alentuminen muuton jälkeen voidaan ottaa huomioon hankintameno saakka, jos omaisuuden arvo luovutuksessa alittaa maastapoistumisverotuksessa vahvistetun arvon. Muuttohetken jälkeistä arvonnousua ei oteta huomioon maastapoistumisverotuksessa.

Maastapoistumisvero poistetaan, jos omaisuutta ei ole luovutettu viiden vuoden kuluessa muutosta tai hän muuttaa takaisin Norjaan. Jos luonnollinen henkilö on maksanut maastapoistumisveron, mutta se poistetaan tai sen määrää alennetaan, hän voi vaatia veronpalautusta.

Jos omaisuuden luovutuksesta viiden vuoden aikana muutosta maksetaan veroa ulkomailla, toisessa valtiossa maksettu vero voidaan huomioida maastapoistumisverotuksessa. Vero huomioidaan vain siltä osin, kuin se kohdistuu Norjan verottamaan arvonnousuun. Kaksinkertainen verotus verosopimuksen soveltamistilanteessa poistetaan käänteisellä hyvitysmenetelmällä.

Jos maastapoistumisvero on aiheutunut omaisuuden luovutuksesta Norjan ulkopuolella asuvalle puolisolle, maastapoistumisvero poistetaan, jos puoliso ei ole luovuttanut omaisuutta viidessä vuodessa, puoliso muuttaa Norjaan tai omaisuus siirretään takaisin Norjassa asuvalle puolisolle.

Jos maastapoistumisvero poistetaan tai sen määrää alennetaan, muuttovuoden verotusta oikaistaan. Mahdollinen liikaa maksettu vero ja mahdollinen vakuus voidaan palauttaa.

5.2.4 Alankomaat

Alankomaissa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisvero, joka koskee merkittävää omistusosuutta yhtiössä, jonka kotipaikka on Alankomaissa. Merkittävänä omistuksena pidetään luonnollisen henkilön ja hänen puolisonsa suoraa tai välillistä vähintään viiden prosentin osuutta yhtiön osakkeista. Osuutena pidetään 1) oikeutta yhtiön osakepääomaan 2) oikeutta yhtiön tuloon tai ylijäämään 3) äänioikeutta.

Tämän lisäksi maastapoistumisvero koskee rajoituksin muun muassa elinkorkoa ja eläkevakuutuksia. Maastapoistumisvero koskee myös rajoitetusti verovelvollisen luonnollisen henkilön varallisuuden siirtämistä Alankomaiden ulkopuolelle. Maastapoistumisveron soveltamista on rajoitettu, jos luonnollinen henkilö on asunut Alankomaissa alle 8 vuotta.

Luonnollisen henkilön, jolla on merkittävä osakeomistus, katsotaan muuttohetkellä luovuttavan omistamansa osakkeet niiden todennäköisestä luovutushinnasta. Veron perusteena on omaisuuden hankintahinnan ja muuttohetken käyvän arvon erotus. Jos luonnollinen henkilö ei ole aiemmin ollut Alankomaissa asuva, hankintamenona voidaan tietyissä tilanteissa pitää osakkeiden käypää arvoa maahanmuuttohetkellä.

Alankomaiden luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta on muutettu EUT:n antamien tuomioiden johdosta, joten veroa ei peritä välittömästi maastapoistumishetkellä. Luonnollisen henkilön on muuttovuonna annettava ilmoitus Alankomaiden verohallinnolle, jonka johdosta hänelle voidaan antaa niin sanottu suojaava verotuspäätös, jossa määrättyä veroa voidaan lykätä myöhemmin maksettavaksi. Suojaavan verotuspäätöksen tarkoitus on, että Alankomaista muuttava luonnollinen henkilö ei joudu epäedulliseen asemaan (Alankomaiden verotuksen näkökulmasta) verrattuna luonnolliseen henkilöön, joka ei muuta maasta.

Luonnolliselle henkilölle myönnetään automaattisesti maksunlykkäys tai hän voi hakea maksunlykkäystä. Lykätyille maksuerille ei lasketa viivästyskorkoa, mutta maksunlykkäyksen saaminen voi tietyissä tilanteissa vaatia vakuuden asettamista. Vakuuden asettamista ei edellytetä, jos luonnollinen henkilö muuttaa EU-jäsenvaltioon tai ETA-alueella sijaitsevaan valtioon.

Osakkeiden osalta maksunlykkäyksellä ja siten velvollisuudella maksaa maastapoistumisveroa ei ole määräaika, vaan se on ikuinen. Maksunlykkäys kuitenkin päättyy, jos luonnollinen henkilö luovuttaa osakkeet, yhtiö purkautuu tai hän menehtyy. Jos yhtiön maksaa osinkoa tai pääomanpalautusta osakkeille, osa lykätystä verosta tulee maksettavaksi. Mahdollinen ulkomaille

maksettava vero voidaan ottaa huomioon maastapoistumisverotuksessa siten, että Alankomaiden verotuksen näkökulmasta verorasitus ei kasva korkeammaksi kuin sellaisen luonnollisen henkilön osalta, joka ei ole muuttanut maasta.

Maksunlykkäys, joka on myönnetty luonnolliselle henkilölle tämän muuttaessa EU-jäsenvaltioon tai ETA-alueella sijaitsevaan valtioon päättyy, jos luonnollinen muuttaa näiden alueiden ulkopuolelle. Tällöin luonnollinen henkilö voi kuitenkin hakea uutta maksunlykkäystä, jonka myöntäminen voi vaatia vakuuden asettamista.

Jos veroviranomainen ei saa automaattisesti tietoa maksunlykkäyksen (osin) päättävästä tapahtumasta, maksunlykkäys voi edellyttää verovelvolliselta tietojen antamista Alankomaiden verohallinnolle.

Maksunlykkäys peruutetaan ja vero tulee maksettavaksi, jos luonnollinen henkilö ei noudata maksunlykkäystä koskevaa sääntelyä.

Muuttohetken jälkeinen omaisuuden arvonalentuminen otetaan huomioon maastapoistumisverotuksessa, jos omaisuuden arvo on sen tosiasiallisen luovutuksen hetkellä alentunut ja arvonaleneminen ei johdu osingonmaksusta.

Alankomaat pyrkivät neuvottelemaan verosopimukseen artiklan, joka ei estä aiemman asuinvaltion oikeutta verottaa asumisaikana muodostunutta arvonnousua.

5.2.5 Itävalta

Itävallassa on käytössä yleinen luonnollisten henkilöiden maastapoistumisvero, joka tulee sovellettavaksi tilanteessa, jossa luonnollinen henkilö muuttaa asuinpaikkansa pois Itävallasta siten, että Itävalta menettää kokonaan tai osittain verotusoikeutensa hänen omistamaansa sääntönsä soveltamisalaan kuuluvaan omaisuuteen. Maastapoistumisvero koskee esimerkiksi yritysten osakkeita ja joukkovelkakirjoja. Lisäksi maastapoistumisverotus koskee tilanteita, joissa omaisuutta tai johdannaisinstrumentteja luovutetaan vastikkeetta henkilölle, joka ei ole Itävallassa asuva tai ulkomaiselle säätiölle. Itävallan verotusoikeuden menetys voi johtua joko Itävallan sisäisestä sääntelystä tai verosopimuksista. Maastapoistumisverotus koskee myös tilannetta, jossa luonnollinen henkilö säilyy Itävallan sääntelyn mukaisesti Itävallassa asuvana, mutta hänen verosopimuksen mukainen asuinpaikkansa siirtyy ulkomaille ja tämä johtaa Itävallan verotusoikeuden rajoittumiseen. Maastapoistumisverotus koskee myös tilanteita, joissa Itävallan verotusoikeus menetetään oikeudellisen toimintaympäristön muutoksen johdosta, vaikka muita muutoksia ei tapahtuisi.

Maastapoistumisvero koskee varojen siirtoa lahjoina, perintönä ja osituksessa. Lisäksi yksityisille elinkeinonharjoittajien ja kiinteiden toimipaikkojen varojen siirtoa toisessa valtiossa sijaitsevaan liiketoimintaan tai kiinteään toimipaikkaan koskee maastapoistumisverotus.

Maastapoistumisverotus koskee kaikkea yksityisesti omistettua omaisuutta ja oikeuksia, jotka voivat tuottaa tuloa pääomalle. Lisäksi maastapoistumisverotus koskee liikeomaisuutta. Yritysjärjestelyissä saatua omaisuutta koskee erityissääntely ja verotusta voidaan lykätä omaisuuden luovutukseen saakka.

Luonnollisen henkilön katsotaan luovuttaneen omaisuuden sen markkina-arvosta verotuksellisen asuinvaltion muuttohetkellä. Veron peruste on omaisuuden todennäköisen luovutushinnan

ja omaisuuden alkuperäisen hankintameno erotus. Verovelvollisen on ilmoitettava verotuksellisen kotipaikan tai sääntelyn soveltamisalaan kuuluvan omaisuuden siirrosta Itävallan verohallinnolle.

Kun luonnollinen henkilö muuttaa Itävaltaan, omaisuuden hankintameno voidaan päivittää muuttohetken käypään arvoon. Itävalta ei kuitenkaan ole sidottu toisen valtion arvioon omaisuuden arvosta, jos henkilö on maastapoistumisverotuksen kohteena valtiossa, josta hän muuttaa Itävaltaan.

Jos luonnollinen henkilö muuttaa verotuksellisen asuinpaikkansa tai siirtää omaisuutta EU/ETA-alueen ulkopuolelle, maastapoistumisvero tulee maksettavaksi välittömästi. Verovelvollinen voi veroilmoituksella pyytää maksunlykkäystä omaisuuden tosiasialliseen luovutukseen saakka, jos hän muuttaa EU- tai ETA-alueelle, tai varat siirretään vastikkeetta henkilölle, joka asuu EU- tai ETA-alueella. Maksunlykkäystä on vaadittava muuttovuoden verotuksessa ja sitä ei voi hakea tämän jälkeen.

Jos Itävallan verotusoikeus rajoittuu suhteessa toiseen EU/ETA-valtioon esimerkiksi tilanteessa, jossa omaisuutta lahjoitetaan toisessa valtiossa asuvaan säätiöön, maastapoistumisvero määrätään välittömästi, mutta sen maksu voidaan hakemuksesta jakaa viidelle vuodelle. Myös liikeomaisuuden siirrosta aiheutuvan maastapoistumisveron maksu voidaan hakemuksesta jakaa useammalle vuodelle. Veronmaksun jakaminen usealle vuodelle voidaan menettää esimerkiksi, jos siirretty omaisuus luovutetaan. Verovelvollisen on ilmoitettava Itävallan verohallinnolle maksun lykkäämisen päättävistä tapahtumista.

Lykätty vero tulee maksuun, kun omaisuus luovutetaan, henkilö muuttaa EU- tai ETA-alueen ulkopuolelle tai omaisuus luovutetaan vastikkeetta henkilölle, joka asuu EU- tai ETA-alueen ulkopuolella. Verotus toteutetaan oikaisemalla muuttovuoden verotusta. Luonnollisella henkilöllä on velvollisuus ilmoittaa maksunlykkäyksen päättävästä tapahtumasta Itävallan verohallinnolle.

Omaisuuden arvonaleneminen maastamuuton ja omaisuuden tosiasiallisen luovutuksen välillä voidaan ottaa huomioon enintään maastapoistumishetkelle määritettyyn arvoon saakka, jos sitä ei ole otettu huomioon toisen valtion verotuksessa. Jos maastapoistumisvero on kannettu välittömästi muuttohetkellä, maastamuuton jälkeisiä arvomuutoksia ei oteta huomioon.

Ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyönti voidaan katsoa verorikokseksi (finanzstrafgesetz).

Itävalta katsoo, että verosopimukset eivät lähtökohtaisesti rajoita maastapoistumisverotusta, koska maastapoistumisverotus realisoituu ennen muuttoa.

5.2.6 Saksa

Saksassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, jota koskevaa sääntelyä on muutettu vuoden 2022 alusta. Veroa sovelletaan henkilöihin, jotka ovat olleet Saksassa yleisesti verovelvollisia vähintään seitsemän vuotta viimeisen kahdentoista vuoden aikana. Vero koskee saksalaisten ja ulkomaisten yhtiöiden osakkeita, jos luonnollinen henkilö omistaa muuttohetkellä, tai on edeltävän viiden viime vuoden aikana omistanut, vähintään yhden prosentin yhtiöstä suoraan tai välillisesti.

Maastapoistumisverotusta sovelletaan myös tilanteessa, jossa säännöksen soveltamisalaan kuuluva henkilö siirtää vastikkeettomasti omaisuutta sellaiselle henkilölle, joka ei ole Saksassa ylei-

sesti verovelvollinen tai jos Saksa muutoin menettäisi verotusoikeutensa osakkeiden luovutuksesta syntyvään tuloon. Osakkeet katsotaan luovutettavan käyvästä arvosta muutto-, tai luovutushetkellä ja veronalainen tulo lasketaan vähentämällä käyvästä arvosta osakkeiden hankintahinta.

Luonnollisen henkilön on annettava veroviranomaiselle ilmoitus maastapoistumisverotuksen realisoivasta tapahtumasta. Riippumatta siitä, muuttaako verovelvollinen EU-valtioon, ETA-valtioon tai kolmanteen maahan, vero tulee maksettavaksi heti. Verovelvollinen voi myös valita veron maksamisen seitsemän vuoden aikana, jolloin lykätyle verolle ei peritä korkoa. Jos vero maksetaan seitsemän vuoden aikana, verolle voidaan vaatia vakuus.

Luonnollisen henkilön on vuosittain annettava Saksan veroviranomaiselle ilmoitus asuinpaikastaan ja siitä, että osakkeita ei ole luovutettu. Maksamatta oleva vero tulee maksuun heti, jos luonnollinen henkilö luovuttaa osakkeita, hän ei noudata maksuohjelmaa, hän ei täyty ilmoitusvelvollisuuttaan tai osakkeille maksetaan huomattavaa tuloa.

Jos henkilö palaa yleisesti verovelvolliseksi Saksaan seitsemän vuoden kuluessa, vero poistetaan. Tätä määräaika voidaan hakemuksesta jatkaa 12 vuoteen.

Lisäksi vain Saksan kansalaisia koskee erillinen laajennettu rajoitettu verovelvollisuus, joka tulee sovellettavaksi, kun Saksan kansalainen muuttaa matalan verotuksen maahan, mutta säilyttää samalla olennaiset taloudelliset siteet Saksaan.

5.2.7 Puola

Puolassa on käytössä yleinen luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus. Verovelvollisuus syntyy, jos luonnollinen henkilö siirtää asuinpaikkansa pois Puolasta ja Puola menettää oikeutensa verottaa hänen omaisuutensa luovutuksia. Maastapoistumisvero koskee oikeuksia ja velvollisuuksia kommandiitti-yhtiöissä, omistusosuuksia yhtiöissä, osakkeita ja muita arvopapereita sekä johdannaisia, todistuksia ja saamisoikeuksia. Omaisuus kuuluu maastapoistumisverotuksen soveltamisalaan riippumatta siitä, onko omaisuus hankittu Puolassa asumisaikana vai ennen sitä tai mikä on yksittäisen omaisuuserän arvo.

Sääntely tulee sovellettavaksi myös, jos luonnollinen henkilö siirtää omaisuutta Puolan ulkopuolelle siten, että omaisuus pysyy saman henkilön omistuksessa ja Puola menettää oikeutensa verotuloon kyseisen omaisuuden myynnistä. Veron peruste on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu.

Maastapoistumisverotus edellyttää, että luonnollisen henkilön asuinpaikka on ollut Puolassa vähintään viisi vuotta siirtohetkeä edeltävää päivää laskettavista kymmenestä vuodesta ja veronalaista omaisuutta on yli 4 000 000 Puolan zlotyn arvosta. Vero tulee maksettavaksi verovelvollisuuden syntymishetkellä. Verovelvollisen on annettava Puolan veroviranomaiselle ilmoitus, kun verovelvollisuus syntyy.

Jos luonnollinen henkilö muuttaa, tai omaisuus siirretään EU-valtioon tai ETA-alueen valtioon, jonka kanssa Puolalla on perintädirektiiviä vastaava sopimus, verovelvollinen voi hakea maksunlykkäystä, eli veron maksamista erissä, enintään 5 vuoden aikana.

Jos luonnollinen henkilö siirtää asuinpaikkansa tai maastapoistumisverotuksen kohteena olleen omaisuuden takaisin Puolaan siirtohetkeä seuraavien viiden vuoden aikana, hän voi hakea veronpalautusta.

5.2.8 Ranska

Ranskassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisvero, joka koskee luonnollisen henkilön verotuksellisen kotipaikan siirtoa pois Ranskasta. Veroa sovelletaan luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat olleet Ranskassa asuvia vähintään kuusi vuotta kotipaikan siirtoa edeltäneestä kymmenestä vuodesta. Veron peruste on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu muuttohetkeä edeltävänä päivänä.

Veronalaisina varoina pidetään muun muassa luonnollisen henkilön huomattavaa suoraa tai välillisesti osakeomistusta, muita arvopapereita ja osuuksia. Osakeomistusta pidetään huomattavana, jos luonnollisen henkilön ja hänen perheenjäsenensä omistus oikeuttaa saamaan vähintään 50 prosenttia yhtiön voittovaroista, tai jos osakeomistuksen arvo ylittää 800 000 euroa.

Maastapoistumisverotuksessa realisoitumattomana luovutusvoittona pidetään verotuksellisen kotipaikan käyvän arvon ja omaisuuden hankintamenon erotusta. Jos luonnollisen henkilön aiemman luovutusvoiton verotusta on lykätty Ranskassa, maastapoistumisverotuksessa omaisuuden arvona pidetään alkuperäistä luovutushintaa. Realisoitumattomia luovutustappioita ei huomioida maastapoistumisverotuksessa. Muuttovuonna tai aikaisempina vuosina realisoituneita luovutustappioita ei huomioida maastapoistumisverotuksessa. Ranskan sääntely ei edellytä, että toisen valtion maastapoistumisverotus olisi huomioitava tilanteessa, jossa sellainen on kohdistunut Ranskaan muuttaneeseen henkilöön.

Vero tulee maksettavaksi, kun verotuksellinen kotipaikka siirretään Ranskasta. Luonnollisen henkilön on annettava ilmoitus muutosta Ranskan verohallinnolle ja veronmaksun lykkäystä on haettava ennen verotuksellisen kotipaikan siirtoa.

Veron maksulle voidaan myöntää lykkäys joko automaattisesti tai pyynnöstä. Lykkäys myönnetään automaattisesti, jos luonnollinen henkilö muuttaa verotuksellisen kotipaikkansa EU-alueelle tai muulle alueelle, jonka kanssa Ranska on solminut keskinäistä hallinnollista yhteistyötä koskevan sopimuksen, jolla tähdätään veron kiertämisen ja verojen välttelyn estämiseen, sekä sopimuksen, joka mahdollistaa keskinäisen yhteistyön verojen keräämisessä. Automaattinen lykkäys edellyttää myös sitä, että valtiota ei ole määriteltä Ranskassa yhteistyöhaluttomaksi valtioksi. Jos veron maksua lykätään, on tiettyjen omaisuuserien osalta annettava ilmoitus vuosittain. Myös uudesta verotuksellisen kotipaikan muutosta ja omaisuuden luovutuksesta on annettava ilmoitus Ranskan veroviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti johtaa veron maksuunpanoon. Henkilö voi kuitenkin vielä täydentää ilmoitustaan saatuaan ilmoituksen laiminlyönnistä Ranskan verohallinnolta.

Jos luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen kotipaikkansa alueelle, joka ei täytä automaattisen lykkäyksen edellytyksiä, lykkäyksen voi saada hakemuksesta. Tällöin maksunlykkäykselle voidaan asettaa edellytyksiä, joita ovat muun muassa veroasioista vastaavan asianhoitajan nimeäminen sekä riittävän vakuuden asettaminen ennen maastamuuttoa.

Jos luonnollinen henkilö, joka on saanut maksunlykkäyksen muuttaa sellaiseen valtioon, jonka osalta ei voida myöntää automaattista maksunlykkäystä, on maksunlykkäystä haettava uudelleen. Mikäli lykkäystä ei haeta tai sitä ei voida myöntää, lykkäys päättyy.

Veronmaksun lykkäys päättyy ja vero tulee maksettavaksi, jos omaisuus luovutetaan. Omaisuuden arvonaleneminen verotuksen kotipaikan siirron ja omaisuuden luovutuksen välillä otetaan huomioon maksettavaksi tulevan maastapoistumisveron määrässä.

Määrätty vero perutaan ja jo maksettu vero palautetaan, jos omaisuutta, jonka arvo muuttohetkellä oli alle 2 570 000 euroa, ei ole luovutettu kahden vuoden kuluessa muuttohetkestä. Jos omaisuuden arvo muuttohetkellä oli yli 2 570 000 euroa, vero palautetaan, jos omaisuutta ei ole luovutettu viiden vuoden kuluessa muuttohetkestä.

Vero perutaan tai palautetaan myös, jos luonnollinen henkilö menehtyy ja hän on omistanut omaisuuden menehtymiseen saakka. Jos luonnollinen henkilö ei ole luovuttanut omaisuutta ja hän siirtää verotuksellisen kotipaikkansa takaisin Ranskaan ennen kahden/viiden vuoden määräajan täyttymistä, vero poistetaan.

5.2.9 Espanja

Espanjassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus. Sitä sovelletaan tilanteissa, joissa luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen asuinpaikkansa pois Espanjasta. Veron peruste on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu, joka lasketaan omaisuuden todennäköisen luovutushinnan ja omaisuuden alkuperäisen arvonnousutulon erotuksesta. Veronalaista omaisuutta ovat muuttohetken mukaiset osakeomistukset ja osuudet yrityksissä, yhteissijoituksissa, säätiöissä ja trusteissa. Sääntely koskee myös yksityiseen eläkevakuutukseen maksettua suoritusta.

Maastapoistumisverotusta sovelletaan luonnolliseen henkilöön, joka on ollut Espanjassa verotuksellisesti asuva vähintään kymmenen verokautta muuttokautta edeltävästä 15 verokaudesta. Maastapoistumisverotusta sovelletaan vain, jos luonnollisen henkilön osakkeiden tai omistusten markkina-arvo muuttohetkellä ylittää 4 000 000 euroa. Jos edeltävä raja ei täyty, maastapoistumisvero tulee kuitenkin sovellettavaksi, jos luonnollisen henkilön omistus yhteisöstä on yli 25 prosenttia ja tämän omistuksen markkina-arvo on yli 1 000 000 euroa.

Vero tulee maksettavaksi välittömästi muuttohetkellä. Veron maksulle voidaan kuitenkin hakeuksesta myöntää lykkäys, jos luonnollinen henkilö siirtää asuinpaikkansa tilapäisen työskentelyn vuoksi valtioon, joka ei ole niin sanottu mustan listan valtio. Lykkäys voidaan myöntää myös tilanteessa, jossa tilapäinen muutto tapahtuu valtioon, joka on tehnyt Espanjan kanssa tietojenvaihtolausekkeen sisältävän verosopimuksen. Tilapäisen työskentelyn perusteella myönnetyn lykkäyksen enimmäisaika on pääsääntöisesti viisi vuotta, mutta siihen on mahdollista hakea jatkoa. Lykkäys päättyy ja vero tulee maksettavaksi, jos osakkeet tai osuudet luovutetaan.

Veronmaksua voidaan lykätä myös tilanteessa, jossa luonnollisen henkilön verotuksellinen asuinpaikka siirtyy Espanjasta EU- tai ETA-alueen valtioon, joka on sitoutunut tehokkaaseen keskinäiseen tietojenvaihtoon. Vero erääntyy maksettavaksi, jos luonnollinen henkilö luovuttaa veron perusteena olevan omaisuuden 10 vuoden aikana siitä, kun hän oli verovelvollinen Espanjassa. Vero tulee maksettavaksi myös, jos luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen asuinpaikkansa EU- tai ETA-alueen ulkopuolelle tai hän laiminlyö tiedonantovelvollisuutensa Espanjan veroviranomaiselle.

Jos luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen asuinpaikkansa takaisin Espanjaan 10 vuoden kuluessa, veron määrä, mukaan lukien sille lasketut korot mitätöityvät. Jos veroa on jo maksettu, luonnollinen henkilö on oikeutettu veronpalautukseen.

Jos osakkeet tai osuudet luovutetaan mainitun 10 vuoden ajanjakson aikana, veron määrää voidaan oikaista. Jos veron lykkäyksen päättävää tapahtumaa ei ole tapahtunut 10 vuoden kuluessa, vero mitätöityy.

5.2.10 Kanada

Kanadassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, joka koskee tilanetta, jossa luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen kotipaikkansa pois Kanadasta. Luonnollisen henkilön katsotaan verotuksessa luovuttavan omaisuuden maastapoistumishetkellä sen käyvästä arvosta. Maastapoistumisvero ei koske omaisuuseriä, jotka on erikseen säädetty siitä vapaaksi. Maastapoistumisveron peruste on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu. Se laskeaan vähentämällä omaisuuden käyvästä arvosta omaisuuden hankintameno.

Maastapoistumisverosta vapaaksi on säädetty muun ohessa Kanadassa sijaitseva kiinteä omaisuus, Kanadassa sijaitseva kiinteä toimipaikka sekä erilaisia eläke- ja säästöjärjestelyjä. Lisäksi verosta on vapautettu omaisuus, jonka luonnollinen henkilö omisti ennen verotuksellisen kotipaikan siirtoa Kanadaan tai jonka hän on perinyt kotipaikan muuton jälkeen, jos luonnollinen henkilö on ollut Kanadassa verotuksellisesti asuva alle 60 kuukautta poisuuttoon edeltävän 10 vuoden aikana.

Luonnollisen henkilön on annettava Kanadan veroviranomaiselle ilmoitus muuttovuonna. Lisäksi on annettava myös erillinen ilmoitus realisoitumattoman voiton tai tappion määrästä, jos omaisuuden arvo ylittää 25 000 Kanadan dollaria. Tietyt omaisuuserät, kuten alle 10 000 Kanadan dollarin arvoinen henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu omaisuus (esimerkiksi auto), on vapautettu tästä erillisestä ilmoitusvelvollisuudesta.

Luonnollinen henkilö voi hakea veronmaksun lykkäämistä. Jos lykättävän veron määrä ylittää 16 500 Kanadan dollaria, luonnollisen henkilön on asetettava vakuus. Lykätty vero tulee maksettavaksi, kun omaisuus luovutetaan. Lykätylle verolle ei peritä korkoa.

Jos luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen kotipaikkansa takaisin Kanadaan ja hän omistaa edelleen kokonaan tai osittain omaisuuden, hän voi vaatia maastapoistumisveron määrän uudelleenarviointia. Uudelleenarviointi voi johtaa vakuuden palauttamiseen.

5.2.11 Yhdysvallat

Yhdysvalloissa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, joka tulee sovellettavaksi, jos luonnollinen henkilö luopuu Yhdysvaltojen kansalaisuudesta tai muuttaa verotuksellisen kotipaikkansa pois Yhdysvalloista. Maastamuuttoon, joka on tapahtunut 17.5.2008 jälkeen, sovelletaan luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta, jos:

- Luonnollisen henkilön muuttohetkeä edeltäviltä viideltä vuodelta laskettu keskimääräinen vuosittain maksettavaksi tuleva tuloveron nettomäärä on yli 124 000 dollaria.
- Luonnollisen henkilön nettovarallisuuden arvo muuttohetkellä on 2 miljoonaa dollaria tai enemmän.
- Luonnollinen henkilö ei pysty osoittamaan, että hän on täyttänyt kaikki veronmaksamiseen liittyvät velvoitteet muuttohetkeä edeltävien viiden vuoden aikana.

Luonnollisen henkilön katsotaan luovuttavan kaiken omaisuutensa käyvästä markkina-arvosta maastamuuttoa edeltävänä päivänä. Tietyt omaisuuserät on kuitenkin säädetty maastapoistumisverotuksen ulkopuolelle. Muuttovuoden luovutusvoitot ja –tappiot lasketaan pääosin normaalisti ja kokonaistulosta tehdään enintään vuosittain inflaation perusteella säädettävä vähennys, joka vuodelta 2020 oli 737 000 dollaria. Vähennys tehdään enintään tulon määrään asti.

Veron maksamiselle voi hakea lykkäystä omaisuuden luovutukseen saakka. Maksunlykkäys edellyttää vakuuden asettamista ja lykätuille maksuerille lasketaan viivästyskorkoa. Jos veron maksua on lykätty, luonnollisen henkilön pitää vuosittain antaa ilmoitus Yhdysvaltojen verohallinnolle.

5.2.12 Australia

Australiassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisvero, joka tulee sovellettavaksi, kun Australiassa muuten kuin väliaikaisesti asunut luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen asuinpaikkansa pois Australiasta. Veron perustana on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu ja sitä sovelletaan kaikkeen omaisuuteen, jota ei pidetä ”verotettavana australialaisena omaisuutena” (taxable Australian property). Veron määrä lasketaan vähentämällä omaisuuden muuttohetken markkina-arvosta omaisuuden hankintahinta.

Vero voi tulla maksettavaksi muuttovuonna. Luonnollinen henkilö voi kuitenkin valita, että luovutusvoitto tai tappio sivuutetaan. Tämän johdosta kaikkea hänen omaisuuttaan käsitellään ”verotettavana australialaisena omaisuutena”, ja hänen ei katsota luovuttavan omaisuutta muuttohetkellä. Tämä johtaa omaisuuden myöhemmän luovutuksen verotukseen Australiassa, vaikka luonnollinen henkilö ei tällöin olisi Australiassa verotuksellisesti asuva. Tämän vuoksi luonnollinen henkilö voi menettää vain Australiassa asuvia henkilöitä koskevia verohelpotuksia.

5.2.13 Yhdistynyt kuningaskunta

Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyä. Yhdistyneessä kuningaskunnassa on kuitenkin käytössä sääntelyä, joka laajentaa verovelvollisuutta tilanteessa, jossa luonnollinen henkilö palaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tilapäisen maastamuuton jälkeen. Sääntelyn tavoitteena on puuttua tilanteeseen, jossa luonnollinen henkilö muuttaa lyhytaikaisesti maasta luovuttaakseen siellä omaisuutta ja välttääkseen Yhdistyneen kuningaskunnan veron.

Jos luonnollinen henkilö palaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan viiden vuoden kuluessa maastamuutosta ja hänen asuinpaikkansa on ollut Yhdistyneessä kuningaskunnassa vähintään neljä vuotta maastamuuttoa edeltäneestä seitsemästä vuodesta, Yhdistynyt kuningaskunta perii veroa myös tietyistä tuloista, jotka ovat realisoituneet sinä aikana, kun henkilö asui ulkomailla. Luovutusvoittojen osalta tämä koskee vain sellaisen omaisuuden luovutuksia, joka oli hankittu jo ennen, kun luonnollinen henkilö muutti pois Yhdistyneestä kuningaskunnasta.

Jos Yhdistynyt kuningaskunta perii veroa ulkomailla asumisen aikana realisoituneesta tulosta, ulkomaille maksettu vero voidaan tietyissä tilanteissa hyvittää.

5.2.14 Irlanti

Irlannissa ei ole käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyä. Irlannissa on kuitenkin käytössä sääntely, jonka tarkoitus on puuttua luovutusvoittoverotuksen välttelyyn tilapäisellä muutolla. Sääntelyä sovelletaan luonnollisiin henkilöihin, jotka verotussyistä hakeutuvat tilapäisesti verotuksellisesti muualla kuin Irlannissa asuviksi.

Tilapäisesti muualla kuin Irlannissa verotuksellisesti asuvana pidetään henkilöä, joka muuttaa pois Irlannista, mutta josta tulee uudelleen Irlannissa asuva muuttovuotta seuraavien viiden vuoden aikana. Jos muualla kuin Irlannissa asuva tänä aikana luovuttaa kaikki tai osan merkittävästä omistussuudesta Irlannissa tai muualla sijaitsevasta yhtiöstä, jonka hän omisti ennen Irlannista muuttamista, katsotaan hänen myyneen omistussuutensa muuttovuoden viimeisenä päivänä

sen markkina-arvosta. Merkittävänä omistusosuutena pidetään sellaista osuutta, joka vastaa vähintään viittä prosenttia yrityksen kokonaisarvosta tai sen arvo on suurempi kuin 500 000 euroa.

Jos sääntely tulee sovellettavaksi, maksettavaksi tulevan veron määrässä otetaan huomioon omaisuuden arvon muutos. Veron määrän laskennassa käytetään omaisuuden luovutuspäivän käypää arvoa.

6 Lausuntopalaute

Täydennetään myöhemmin.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Tuloverolaki

45 b §. *Omaisuuden arvonnousutulon verottaminen luovutuksena.* Tuloverolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 45 b §, jossa säädettäisiin luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta.

Pykälän 1 momentin mukaan arvonnousutulo olisi veronalaista pääomatuloa, jos luonnollinen henkilö Suomen lainsäädännön tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan siirtyy asuvaksi muualla kuin Suomessa. Omaisuuden arvonnousutulon perusteella verovelvollinen olisi yleisesti verovelvollinen luonnollinen henkilö, josta Suomesta pois muuttamisen johdosta tulisi 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu rajoitetusti verovelvollinen tai jonka verosopimuksen mukaisesti asuinvaltioksi tulee muu valtio kuin Suomi. Arvonnousutulo luettaisiin Suomesta pois muuttoä edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi. Verovelvollisen vaatimuksesta arvonnousutulo luettaisiin muuttovuoden sijasta sen verovuoden tuloksi, jonka aikana omaisuus on luovutettu vastikkeellisesti tai lahjana. Arvonnousutuloa ei tällöin kuitenkaan lueta tuloksi, jos luovutus tapahtuu kahdeksantena verovuonna muuttovuoden jälkeen tai sen jälkeen. Jos verovelvollinen laiminlöisi VML:n 7 §:ssä tarkemmin määritellyn ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee. Verohallinto voisi siten antaa arvonnousuverovelvolliselle mahdollisuuden määräjän puitteissa korjata ilmoitusvelvollisuuden puutteet. Mikäli verovelvollinen ei korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee. Vero määrättäisiin 45 b §:ssä tarkoitetun laskennallisen luovutusvoiton 100.000 euroa ylittävältä osin.

Luonnollisen henkilön katsottaisiin verotuksessa luovuttavan omaisuutensa sen käyvästä arvosta maastamuuttoa edeltävänä päivänä. Tällöin verosopimusten ei katsota estävän verotusoikeutta arvonnousutulon osalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin arvonnousutulon veronalaisesta omaisuudesta. Momentin 1 kohtaan sisältyisivät arvonnousutuloverovelvollisen välittömässä omistuksessa olevat suomalaisen osakeyhtiön osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet, elinkeinoyhtymien osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset sekä niihin rinnastuvien ulkomaisten yhtiöiden osakkeet, muiden ulkomaisten yhteisöjen vastaavat osuudet, elinkeinoyhtymien osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset. Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan omaisuuden arvonnousutulon veronalaista omaisuutta olisi omaisuuden arvonnousutulon johdosta verovelvollisen välillisessä omistuksessa olevat osakkeet, osuudet tai talletustodistukset, jos verovelvollinen yksin tai yhdessä verovelvolliseen etuyhteydessä olevien yhtiöiden ja luonnollisten henkilöiden kanssa omistaa yli puolet edellä 1 kohdassa tarkoitettujen yhtiöiden pääomasta

tai jos verovelvollisella yksin tai yhdessä verovelvolliseen etuyhteydessä olevien yhtiöiden tai luonnollisten henkilöiden kanssa on yli puolet edellä osakkeiden, osuuksien tai talletustodistusten tuottamasta äänimäärästä.

Pykälän 2 momentin 3 kohtaan sisältyisi kotimaisen tai ulkomaisen sijoitusrahaston sijoitusrahasto-osuudet tai siihen rinnastettava yhteissijoitusyrityksen osuudet. Tähän sisältyisivät sisältyvät sijoitusrahastolaisissa (2013/2019) tarkoitetut rahasto-osuudet ja muut yhteissijoitusyritysten osuudet, jotka täyttävät sijoitusrahastolainsäädännön edellytykset.

Pykälän 2 momentin 4 kohtaan sisältyisivät kotimaiset tai ulkomaalaiset joukkovelkakirjat tai muut vaihdantakelpoiset velkasitoumukset sekä tällaisesta oikeudesta annettu talletustodistukset. Tällä tarkoitettaisiin suomalaisten julkisten ja yksityisten osakeyhtiöiden ja muiden niitä vastaavien sekä suomalaisten että ulkomaisten yhteisöjen liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja ja muita velkasitoumuksia sekä näistä annettuja talletustodistuksia. Joukkovelkakirjalainat ovat yleiseen liikkeeseen laskettuja ja juoksuajaltaan pitkäaikaisia, yli vuoden pituisia, haltijapapereita, joissa lainan kokonaismäärä on jaettu useisiin pieniin osiin velkakirjoiksi. Useat arvosuusjärjestelmässä liikkeeseenlasketut joukkovelkakirjalainat ovat lainaehtojen mukaan rekisteröityjä joukkovelkakirjoja. Lainaehtojen mukaan liikkeeseenlaskijalla on oikeus saada tiedot velkojistaan. Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskijoina voivat olla valtiot ja muut julkisyhteisöt, suuret yritykset ja rahoituslaitokset. Joukkovelkakirjoja voidaan kutsua myös obligatioiksi. Joukkovelkakirja voi olla vaihtuva-, kiinteä- tai nollakorkoinen taikka sidottu indeksiin. Jos lainalla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeseenlaskijan muilla sitoumuksilla, sitä kutsutaan debentuurilainaksi. Vaihtovelkakirjaan sisältyy tyypillisesti oikeus vaihtaa lainaa, ehdoissa määrätyin tavoin, liikkeeseenlaskijan osakkeisiin.

Pykälän 2 momentin 5 kohtaan sisältyisivät sijoituspalvelulain 1 luvun 14 §:n 3–7 ja 9 kohdassa tarkoitetut optiot, termiinit ja muut johdannaisopimukset. Sijoituspalvelulain 1 luvun 14 §:n 3 kohdan mukaan rahoitusvälineellä tarkoitetaan optiota, termiiniä tai muuta johdannaisopimusta, jonka kohde-etuutena on arvopaperi, valuutta, korko, tuotto, päästöoikeus, toinen johdannaisopimus, rahoitusmarkkinoihin liittyvä indeksi tai muu tunnusluku ja joka voidaan toteuttaa luovuttamalla kohde-etuus tai tilittämällä sen nettoarvo. 4 kohdan mukaan rahoitusvälineellä tarkoitetaan optiota, termiiniä tai muuta johdannaisopimusta, jonka kohde-etuutena on hyödyke ja joka on toteutettava tai voidaan toteuttaa nettoarvon tilityksellä jonkin osapuolen niin halutessa muutoin kuin maksukyvyttömyyden vuoksi tai sopimuksen päättyessä muusta syystä. 5 kohdan mukaan rahoitusvälineellä tarkoitetaan optiota tai muuta johdannaisopimusta, jonka kohde-etuutena on hyödyke ja joka voidaan toteuttaa kohde-etuus luovuttaen, kun sillä käydään kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä tai organisoidussa kaupankäyntijärjestelmässä lukuun ottamatta tukkutason energiatuotetta, jolla käydään kauppaa organisoidussa kaupankäyntijärjestelmässä, ja joka on toteutettava kohde-etuus luovuttaen. 6 kohdalla tarkoitetaan muuta kuin 5 kohdassa tarkoitettua optiota, termiiniä tai muuta johdannaisopimusta, jonka kohde-etuutena on hyödyke ja joka voidaan toteuttaa kohde-etuus luovuttaen, jos johdannaisopimusta ei ole tarkoitettu kaupallisiin tarkoituksiin ja se on muiden johdannaisopimusten kaltainen. 7 kohdalla tarkoitetaan luottoriskin siirtoon tarkoitettua johdannaisopimusta. 9 kohdan mukaan rahoitusvälineellä tarkoitetaan luottoriskin siirtoon tarkoitettua johdannaisopimusta.

Pykälän 2 momentin 6 kohtaan sisältyisi muu vaihdantakelpoinen ja yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa saatettu arvopaperi, jotka oikeuttavat hankkimaan tai myymään 1–4 kohdassa tarkoitetun arvopaperin, taikka arvopaperi, jonka perusteella voi saada arvopaperin, valuutan, koron tai tuoton, hyödykkeen taikka muun indeksin tai arvon perusteella määräytyvän käteissuorituksen.

Pykälän 2 momentin 7 kohtaan sisältyisivät TVL:n 35 §:ssä tarkoitetut kapitalisaatiosopimukset, säästöhenkivakuutukset sekä eläkevakuutusta koskevia sopimukset.

Pykälän 2 momentin 7 kohtaan sisältyisi virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain 1 §:ssä tarkoitetut virtuaalivaluutat.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 2 momentin 1 kohtaan. Omaisuuden arvonnousutulon veronalaisena omaisuutena ei kuitenkaan pidettäisi asunto-osakeyhtiötä tai muuta osakeyhtiötä tai osuuskuntaa, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta kiinteistöstä. Tällä hetkellä Suomen verotusoikeus asunto-osakeyhtiöiden sekä muiden kiinteistöjen omistusta ja hallintaa harjoittavien osakeyhtiöiden tai osuuskuntien luovutusvoittojen suhteen toteutuu lukuun ottamatta eräitä yksittäisiä verosopimuksia. Tästä syystä edellä mainittujen yhtiöiden osakkeet ehdotetaan rajattavaksi omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron ulkopuolelle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksista 1 momentissa säädettyyn arvonnousutuloon. Pykälän 4 momentin 1 kohdan mukaan luonnollinen henkilö ei kuitenkaan olisi omaisuuden arvonnousutuloverovelvollinen, jos henkilö ei ole ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuva vähintään neljän vuoden ajan Suomesta pois muuttoa edeltävien 10 vuoden aikana. Suomessa asumis- ja yleisesti verovelvollisuusjakson ei tarvitsisi olla yhtäjaksoinen, vaan voisi täytyä myös lyhyistä ajanjaksoista, jotka yhteensä muodostaisivat vähintään 4 vuoden ajanjakson. Tällä pyritään rajaamaan muutosehdotuksen vaikutusta ulkomaisen työvoiman saantiin. Vähintään neljän vuoden jakso yleisesti verovelvollisena ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuvana viittaisi etabloitumiseen Suomeen, mikä voitaneen pitää perusteena Suomen verotusoikeudelle henkilön omaisuudelle Suomessa kertyneen arvonnousutulon osalta.

Pykälän 3 momentin 2 kohdan nojalla henkilö ei olisi omaisuuden arvonnousutuloverovelvollinen, mikäli omaisuuden alaisen omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi vähemmän kuin 500.000 euroa. Hallinnollisen kustannusten pienentämiseksi ehdotetaan, että omaisuuden arvonnousutulon alaisen omaisuudelle asetettaisiin omaisuuden käypään arvoon perustuva alaraja. Tämä selventäisi ehdotetun omaisuuden arvonnousutulon soveltamisalaa, kun Suomesta pois muuttava henkilö voisi omaisuuden käyvän arvon perusteella päätellä, onko hän omaisuuden arvonnousutulon osalta verovelvollinen.

Pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan henkilö ei olisi omaisuuden arvonnousutulon johdosta verovelvollinen, mikäli arvonnousutulon veronalaisten omaisuuserien arvonnousutulon 46 b §:n 1 momentissa tarkoitettu laskennallinen luovutusvoitto on vähemmän kuin 100 000 euroa. Tämän määrän alittavasta laskennallisesta luovutusvoitosta ei seuraisi veroseuraamuksia. Tätä rajasta voidaan pitää tarpeellisenä, koska se rajaisi sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle lyhyet oleskelut Suomessa ja omaisuuden vähäisenä pidettävät arvonnousut, joiden verottamista ei pidetä tarkoituksenmukaisena. Kohdan soveltaminen edellyttäisi laskennallisen luovutusvoiton määrän selvittämistä verovelvollisuusaseman muutostilanteessa ja sen ilmoittamista Verohallinnolle.

Pykälän 3 momentin 4 kohdan nojalla henkilö ei olisi omaisuuden arvonnousutulon perusteella verovelvollinen, mikäli omaisuuden arvonnousutulon johdosta veronalainen omaisuus olisi EVL:n 52 f §:n 1 momentissa säädettyssä osakevaihdossa vastikkeeksi saatuja osakkeita. Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävä vero ei koskisi EVL 52 f §:n 1 momentissa säädettyssä osakevaihdossa vastikkeeksi saatuja osakkeita, joita koskee TVL:n 45 §:n 5 momentti. Osakevaihdossa saatujen osakkeiden arvonnousutulon osalta sovellettaisiin EVL:n 52 f §:n 3 ja 4 momentissa säädettyjä säännöksiä.

46 b §. *Omaisuu- den arvonnousutulon laskeminen.* Pykälässä säädettäisiin omaisuuden arvonnousutulon laskemisesta laskennallisena luovutusvoittona.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että 45 b §:ssä tarkoitetun omaisuuden arvonnousutulon määrän laskemiseen laskennallisena luovutusvoittona sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä 46 §:ssä ja 47 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskennasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin laskennallisen luovutustappion huomioimisesta omaisuuden arvonnousutulon laskennallisessa luovutusvoitossa. Mikäli omaisuuden käypä arvo on arvonnousutuloverovelvollisen Suomesta pois muuttoä päivänä vähemmän kuin sen hankintameno, laskennallinen luovutustappio huomioitaisiin muiden arvonnousutulon veronalaisten omaisuuserien laskennallisen luovutusvoiton vähennyksenä, enintään kuitenkin laskennallisten luovutusvoittojen yhteismäärään saakka. Laskennallinen luovutustappio ei olisi vähennyskelpoinen muusta tulosta. Omaisuuden arvonnousutulon johdosta toimitettavassa verotuksessa ei voida pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että arvonnousutulon johdosta muodostuisi verotuksessa vähennyskelpoista luovutustappiota, joka olisi vähennettävissä muun omaisuuden luovutuksesta muodostuvista tappioista tai josta voitaisiin vahvistaa pääomatulolajin tappiota. Tämän johdosta on tarkoituksenmukaista, että laskennallisen luovutustappion vähentäminen rajataan tehtäväksi vain laskennallista luovutusvoittoa muodostavista omaisuuseristä ja vain enintään arvonnousutulon määrään saakka. Jos laskennallisia luovutustappioita on enemmän kuin laskennallisia luovutusvoittoja, a veronalaista arvonnousutuloa ei muodostuisi, mutta myöskään luovutustappiota ei vahvistettaisi. Aiemmin muun omaisuuden luovutuksista syntyneet luovutustappiot eivät olisi vähennyskelpoisia arvonnousutulon laskennallisesta luovutusvoitosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä seikoista, joiden perusteella jo laskettua, omaisuuden arvonnousutulon johdosta veronalaista laskennallisen luovutusvoiton määrää oikaistaisiin. Pykälän 3 momentin 1 kohdassa säädettäisiin Suomesta pois muuttamisen jälkeen tapahtuneen omaisuuden arvon alentumisen huomioon ottamisesta arvonnousutulon määrässä. Mikäli luovutettaessa omaisuus vastikkeellisesti omaisuuden luovutushinta on alempi kuin laskennallisessa luovutusvoitossa omaisuuden luovutushintana käytetty arvo, arvonnousutulon määrää oikaistaisiin vähentämällä arvonnousutulosta laskennallisessa luovutusvoitossa käytetyn luovutushinnan ja tosiasiallisen luovutushinnan erotus.

Pykälän 3 momentin 2 kohdassa säädettäisiin arvonnousutulon määrän oikaisusta omistusasjan perusteella. Mikäli arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden omistusaika oikeuttaisi 46 §:ssä tarkoitettuun korkeampaan hankintameno-olettamaan omaisuuden luovutushetkellä. arvonnousutuloa voitaisiin oikaista korkeamman hankintameno-olettaman määrällä.

Pykälän 3 momentin 3 kohdassa säädettäisiin omaisuuden arvonnousutulon määrän oikaisusta, jos arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden luovutus oikeuttaisi TVL:n 48 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Arvonnousutulon määrää oikaistaisiin vähentämällä laskennallisesta luovutusvoitosta TVL:n 48 §:n 1 kohdassa tarkoitetun sukupolvenvaihdoshuojennuksen määrä.

Pykälän 3 momentin 4 kohdassa säädettäisiin omaisuuden arvonnousutulon oikaisusta tilanteessa, jossa arvonnousutuloverovelvollinen henkilö muuttaisi takaisin Suomeen. Arvonnousutulon veronalaista tuloa oikaistaisiin, mikäli henkilöstä tulisi Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuva viiden vuoden kuluessa Suomesta pois muutosta. Jos Suomi saa tällaisessa tilanteessa sisäisen lainsäädännön ja verosopimuksen mukaisen verotusoikeuden omaisuuteen, arvonnousutuloon perustuva vero poistettaisiin. Edellytyksenä olisi

lisäksi, ettei arvonnousutulon veronalaista omaisuutta olisi tosiasiallisesti luovutettu. Arvonnousutuloa Jos luonnollinen henkilö on kuitenkin jo maksanut arvonnousutulon johdosta määrätyn veron ja hän omistaisi omaisuuden edelleen, maksettu vero palautettaisiin.

Pykälän 4 momentissa rajattaisiin 2 momentin 1 kohdan nojalla tehtävää arvonnousutulon oikaisua tilanteessa, jossa arvon alentuminen on johtunut yhtiön voitonjaosta tai varojen jakamisesta osakkaille, varojen nostamisesta kapitalisaatiosopimuksesta, säästöhenkivakuutuksesta tai saamisen takaisin maksusta. Sääntelyllä rajoitettaisiin sitä, että arvonnousutulon määrää voitaisiin pienentää toimilla, joilla arvonnousutulon alaisen omaisuuden arvo alentuisi arvonnousuverovelvollisen toimesta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin omaisuuden arvonnousutulon johdosta veronalaisen omaisuuden hankintamenosta tilanteessa, jossa omaisuuden arvonnousutulon johdosta verovelvollinen on muuttanut ulkomailta Suomeen. Jollei menetelmälain 9 b §:n 2 momentista muuta johdu, omaisuuden hankintamenona pidettäisiin laskettaessa 1 momentin mukaista laskennallista luovutusvoittoa toisessa valtiossa omaisuuden arvonnousun johdosta toimitetussa verotuksessa käytettyä luovutushintaa, jos se vastaisi omaisuuden käypää arvoa Suomeen muutettaessa. Mikäli lähtövaltiossa arvonnousun perusteella maksettava vero jäisi alle 3/5 vastaavasta tulosta Suomessa maksettavasta verosta, lähtövaltiossa maksettava vero hyvitetäisiin luovutusvoitosta Suomessa maksettavasta verosta. Tällöin hankintahintana pidettäisiin lähtövaltiossa käytettyä hankintahintaa. Hyvitys ei kuitenkaan voisi ylittää Suomessa tulosta maksettavaa veroa. Jos lähtövaltiossa arvonnousun perusteella maksettava vero ylittäisi 3/5 vastaavasta tulosta Suomessa maksettavasta verosta, hankintahintana käytettäisiin lähtövaltiossa käytettyä luovutushintaa, jos se vastaisi omaisuuden käypää arvoa Suomeen muutettaessa.

7.2 Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta

9 b §. *Omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan ulkomaisen veron hyvittäminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 b §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että TVL:n 46 b §:ssä tarkoitetun omaisuuden arvonnousutulon johdosta maksettavasta verosta vähennetään se toisessa valtiossa maksettu veron määrä, joka vastaa samasta tulosta vastaavalta ajalta suoritettujen verojen määrää, jos valtio, jossa verovelvollinen asuu omaisuutta luovutettaessa, ei vähennä omaisuuden hankintahintana Suomessa arvonnousutulon laskennallisessa luovutusvoitossa käytettyä arvoa tai ei poista kaksinkertaista verotusta. Hyvitys ei voisi ylittää tuloverolain 45 b §:n 1 momentin nojalla suoritettavan arvonnousutulon perusteella suoritettavan veron määrää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ulkomaisen veron hyvittämisestä tilanteessa, jossa Suomeen muuttanut henkilö luovuttaa omaisuutta, johon on kohdistunut lähtövaltiossa arvonnousun perusteella maksettava vero. Jos lähtövaltiossa omaisuuden arvonnousun perusteella maksetun veron määrä on vähemmän kuin 3/5 verosta, joka olisi maksettu Suomessa vastaavasta tulosta, vero hyvitetään luovutusvoiton perusteella Suomessa maksuunpantavasta verosta. Hyvitys ei voisi ylittää Suomessa luovutuksesta maksuunpantavan veron määrää.

7.3 Laki verotusmenettelystä

50 b §. *Vakuuden asettaminen luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousutulon verotusta lykkäessä.* Pykälässä säädettäisiin luonnollisen henkilön arvonnousutulon verotusta lykkäessä asettavasta vakuudesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuuden asettamisesta, jos arvonnousutulon tuloksi luke-
mista lykättäväksi vaatinut verovelvollinen muuttaisi valtioon, joka ei kuulu EU:iin tai määrät-
tyihin ETA-alueen valtioihin. Verohallinto voi vaatia veron maksamisen turvaamiseksi va-
kuutta, jos on osoitettavissa oleva ja tosiasiallinen riski verojen jäämisestä perimättä. Käytän-
nössä näin olisi, jos arvonnousuverovelvollinen muuttaa muuhun kuin toiseen Euroopan unio-
nin jäsenvaltioon tai sellaiseen Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon, joka on tehnyt
verovelvollisen jäsenvaltion tai Euroopan unionin kanssa keskinäistä avunantoa verosaatavien
perinnässä koskevan sopimuksen, joka vastaa keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja
muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnästä annetussa neuvoston direktiivissä
2010/24/EU säädettyä keskinäistä virka-apua.

Pykälän 2 momentin nojalla Verohallinto voisi antaa tarkempia vakuuden asettamisessa nouda-
tettavasta menettelystä. noudatettavasta menettelystä.

65 §. *Muutoksenhaku tappiota, vähennyskelvotonta nettokorkomenoa ja opintolainavähennyk-
sen veroalijäämää koskevaan päätökseen.* Arvonnousutuloon kohdistuvan ulkomaan veron hy-
vittämisen osalta on tarpeen laajentaa verotuksen muutoksenhakusäännöksiä. VML:n 65 §:ään
ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan arvonnousutuloon kohdistuvan ulko-
maan veron hyvityksen osalta muutosta verotukseen saisi hakea siltä verovuodelta, jolta synty-
nyttä arvonnousutuloa ulkomaan veron hyvitys koskee.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2023. Säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran
vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään tuloverolakiin (1535/1992) uusi 45 b ja 46 b § seuraavasti:

45 b §

Omaisuu den arvon nousutulon verottaminen luovutuksena

Omaisuu den arvon nousutulo on veronalaista pääomatuloa, jos luonnollinen henkilö Suomen lainsäädännön tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan siirtyy asuvaksi muualla kuin Suomessa. Arvon nousutulo katsotaan Suomesta pois muuttoa edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi. Verovelvollisen vaatimuksesta arvon nousutulo luetaan muuttovuoden sijasta sen verovuoden tuloksi, jonka aikana omaisuus on luovutettu vastikkeellisesti tai lahjana. Arvon nousutuloa ei tällöin kuitenkaan lueta tuloksi, jos luovutus tapahtuu viimeistään kahdeksantena verovuonna muuttovuoden jälkeen tai sen jälkeen. Jos verovelvollinen laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaa laiminlyöntiä, Verohallinto voi verovelvollista kuultuaan lisätä arvon nousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee. Vero määrätään 45 b §:ssä tarkoitetun laskennallisen luovutusvoiton 100.000 euroa ylittävältä osin.

Omaisuu den arvon nousutulon perusteella maksettavan pääomatuloveron alaista omaisuutta ovat:

1) edellä 1 momentissa tarkoitetun verovelvollisen välittömässä omistuksessa olevat suomalaisen osakeyhtiön osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet, elinkeinoyhtymien osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset sekä niihin rinnastuvien ulkomaisten yhtiöiden osakkeet, muiden ulkomaisten yhteisöjen vastaavat osuudet, elinkeinoyhtymien osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset;

2) edellä 1 momentissa tarkoitetun verovelvollisen välillisessä omistuksessa olevat, edellä 1 kohdassa tarkoitettu osakkeet, osuudet tai talletustodistukset, jos verovelvollinen yksin tai yhdessä verovelvolliseen etuyhteydessä olevien yhtiöiden ja luonnollisten henkilöiden kanssa omistaa yli puolet edellä 1 kohdassa tarkoitettujen yhtiöiden pääomasta tai jos verovelvollisella yksin tai yhdessä verovelvolliseen etuyhteydessä olevien yhtiöiden tai luonnollisten henkilöiden kanssa on yli puolet edellä 1 kohdassa tarkoitettujen osakkeiden, osuuksien tai talletustodistusten tuottamasta äänimäärästä;

3) kotimaisen tai ulkomaisen sijoitusrahaston sijoitusrahasto-osuudet tai siihen rinnastuvien yhteissijoitusryityksen osuudet;

4) kotimaiset tai ulkomaalaiset joukkovelkakirjat tai muut vaihdantakelpoiset velkasitoumukset sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset;

5) sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 14 §:n 3–7 ja 9 kohdassa tarkoitettut optiot, termiinit ja muut johdannais sopimukset;

6) muu vaihdantakelpoinen ja yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa saatettu arvopaperi, jotka oikeuttavat hankkimaan tai myymään

edellä 1–4 kohdassa tarkoitetun arvopaperin, taikka arvopaperi, jonka perusteella voi saada arvopaperin, valuutan, koron tai tuoton, hyödykkeen taikka muun indeksin tai arvon perusteella määräytyvän käteissuorituksen;

7) edellä 35 §:ssä tarkoitetut kapitalisaatiosopimukset, säästöhenkivakuutukset sekä eläkevaikutusta koskevia sopimukset; tai

8) virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain (572/2019) 1 §:ssä tarkoitetut virtuaalivaluutat.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa säädettyä osakeyhtiönä ei kuitenkaan pidetä asunto-osakeyhtiötä tai muuta osakeyhtiötä tai osuuskuntaa, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta kiinteistöstä.

Edellä 1 momentissa säädettyä ei kuitenkaan sovelleta, mikäli

1) henkilö ei ole ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen vähintään neljän vuoden ajan ja hänen verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa ei ole ollut Suomi vähintään neljän vuoden ajan Suomesta pois muuttoa edeltävien 10 vuoden aikana;

tai

2) omaisuuden arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu käypä arvo olisi vähemmän kuin 500.000 euroa;

3) omaisuuden arvonnousutulon alaisen omaisuuden 46 b §:n 1 momentissa tarkoitettu laskennallinen luovutusvoitto on vähemmän kuin 100 000 euroa;

4) omaisuuden arvonnousutulon alainen omaisuus on elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n 1 momentissa säädettyssä osakevaihdossa vastikkeeksi saatuja osakkeita.

46 b §

Omaisuuden arvonnousutulon laskeminen

Edellä 45 b §:ssä tarkoitetun omaisuuden arvonnousutulon määrän määrittämiseen laskennallisena luovutusvoittona sovelletaan soveltuvin osin, mitä 46 ja 47 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskennasta. arvonnousutulon

Mikäli arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden käypä arvo on edellä 45 b §:ssä tarkoitetun verovelvollisen Suomesta pois muuttoa edeltävänä päivänä vähemmän kuin sen hankintameno, laskennallinen luovutustappio huomioidaan muiden arvonnousutulon veronalaisten omaisuuserien laskennallisen luovutusvoiton vähennyksenä, enintään kuitenkin laskennallisten luovutusvoittojen yhteismäärään saakka. Laskennallinen luovutustappio ei ole vähennyskelpoinen muusta tulosta.

Arvonnousutuloa oikaistaan, mikäli

1) mikäli luovutettaessa omaisuus vastikkeellisesti omaisuuden luovutushinta on alempi kuin laskennallisessa luovutusvoitossa omaisuuden luovutushintana käytetty arvo, arvonnousutulon-arvonnousutulon, enintään laskennallisessa luovutusvoitossa käytetyn luovutushinnan ja tosiasiallisen luovutushinnan erotuksella;

2) arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden omistusaika oikeuttaisi 46 §:ssä tarkoitettuun korkeampaan hankintameno-olettamaan omaisuuden luovutushetkellä, enintään korkeamman hankintameno-olettaman määrällä;

3) arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden luovutus oikeuttaisi 48 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen sukupolvenvaihdoshuojennukseen, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrään saakka; tai

4) edellä 45 b §:ssä tarkoitetusta verovelvollisesta tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuva viiden vuoden kuluessa Suomesta pois muutosta eikä arvonnousutulon veronalaista omaisuutta ole tosiasiallisesti luovutettu, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrään saakka;

Edellä 2 momentin 1 kohdan nojalla arvonnousutuloa ei oikaista, jos omaisuuden arvonalentuminen on johtunut

1) voitonjaosta tai varojen jakamisesta; tai

- 2) varojen nostamisesta kapitalisaatiosopimuksesta tai säästöhenkivakuutuksesta; tai
- 3) saamisen takaisinmaksusta.

Jollei kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain 9 b §:n 2 momentista muuta johdu, verovelvollisen luovuttaessa omaisuutta, johon on toisessa valtiossa kohdistunut omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettava vero, omaisuuden hankintamenona käytettäisiin toisessa valtiossa käytettyä luovutushintaa, jos se vastaa omaisuuden käypää arvoa Suomeen muutettaessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen.

2.

Laki

kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettuun lakiin (1552/1995) uusi 9 b § seuraavasti:

9 b §

Omaisuu den arvon nousutulon perusteella maksettavan ulkomaisen veron hyvittäminen

Jos valtio, jossa verovelvollinen asuu omaisuutta luovutettaessa, ei vähennä omaisuuden hankintahintana Suomessa arvon nousun verotuksessa käytettyä arvoa tai ei poista kaksinkertaista verotusta, vähennetään tuloverolain 46 b §:ssä tarkoitetun arvon nousutulon johdosta maksettavasta verosta se toisessa valtiossa maksettu veron määrä, joka vastaa samasta tulosta vastaavalta ajalta suoritettujen verojen määrää. Hyvitys ei voi ylittää tuloverolain 45 b §:n 1 momentin nojalla suoritettavan arvon nousutulon perusteella suoritettavan veron määrää.

Jos verovelvollinen luovuttaa omaisuutta, johon on toisessa valtiossa kohdistunut omaisuuden arvon nousun perusteella maksettava vero, omaisuuden luovutuksen johdosta maksettavasta verosta hyvitetään mainitussa valtiossa maksettu vero, jos mainitussa valtiossa omaisuuden arvon nousun perusteella maksetun veron määrä on vähemmän kuin 3/5 verosta, joka olisi maksettu Suomessa. Hyvitys ei voi ylittää Suomessa luovutuksesta maksuunpantavan veron määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen.

3.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään verotusmenettelystä annettuun lakiin (1558/1995) uusi 50 b § ja 65 §:ään, sellaisena
kuin se on laissa 984/2012, uusi 3 momentti seuraavasti:

50 b §

Vakuuden asettaminen luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousutulon verotusta lykättäessä

Vakuuden asettaminen luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousun verotusta lykättäessä Jos verovelvollinen, joka on tuloverolain 45 b §:n 2 momentin mukaisesti vaatinut arvonnousutulon tuloksi lukemista lykättäväksi, muuttaa muuhun kuin toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon tai sellaiseen Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon, joka on tehnyt verovelvollisen jäsenvaltion tai Euroopan unionin kanssa keskinäistä avunantoa verosaatavien perinnässä koskevan sopimuksen, joka vastaa keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnästä annetussa neuvoston direktiivissä 2010/24/EU säädettyä keskinäistä virka-apua, Verohallinto voi vaatia veron maksamisen turvaamiseksi vakuutta, jos on osoitettavissa oleva ja tosiasiallinen riski verojen jäämisestä perimättä.

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä vakuuden asettamisessa noudatettavasta menettelystä.

65 §

Muutoksenhaku tappiota, vähennyskelvotonta nettokorkomenoa, opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen sekä arvonnousutulon määrään

---

Tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitettuun omaisuuden arvonnousutuloon kohdistuvan, kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain 9 b §:n 1 momentissa tarkoitettun ulkomaan veron hyvityksen osalta muutosta saa hakea siltä verovuodelta, jolta syntynyttä arvonnousutuloa ulkomaan veron hyvitys koskee.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 20233 sovellettavaan verotukseen.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi